فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت
دوره ۹، شماره ۱۱۷، تابستان ۱۴۰۵ (جلد سوم)
www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره نهم)
شماره ۱۱۷ / تابستان ۱۴۰۵ (جلد سوم)/ صص ۱۲۵-۱۵۳

تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود

هدیه زین ساز
کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی رسام، کرج، ایران.
hediezinsaz@gmail.com
دکتر علیرضا اسکندری
استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی رسام، کرج، ایران. (نویسنده مسئول).
a.eskandari@rasam.ac.ir

چکیده
هدف این پژوهش بررسی تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود در بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۳ می باشد (تعداد کل مشاهدات برابر است با ۱۰۵۰ سال-شرکت). آزمون فرضیه ها برای با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره و توسط نرم افزار ایویوز اجرا گردید. نتایج پژوهش نشان داد که بین مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت و پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی با مدیریت سود ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد ولی بین مالکیت دولتی و خانوادگی با مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد. همچنین نتایج حاکی از آن است که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند ولی پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی، مالکیت خانوادگی و تمرکز مالکیت با مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند.

واژگان کلیدی: گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، مالکیت نهادی، مالکیت خانوادگی، تمرکز مالکیت، مدیریت سود.

مقدمه
منظور از «مدیریت سود» دستکاری عمدی حساب‌های مالی شرکت است، که اغلب با هدف ارائه تصویری مثبت‌تر از موفقیت مالی شرکت نسبت به واقعیت انجام می‌شود. شرکت‌ها ممکن است به دلایل گوناگون، از جمله برآورده کردن انتظارات تحلیل‌گران، دستیابی به اهداف مالی، تأثیرگذاری بر قیمت سهام، یا به‌دست آوردن شرایط مطلوب برای پاداش مدیرعامل، سود خود را دستکاری کنند. البته گاهی دلایل موجهی برای اعمال تغییرات در صورت‌های مالی وجود دارد، مانند رعایت الزامات حسابداری یا در نظر گرفتن تغییرات شرایط بازار، و بنابراین مدیریت سود همیشه غیرقانونی نیست. با این حال، زمانی که این کار با هدف گمراه کردن ذی‌نفعان یا سرمایه‌گذاران درباره عملکرد اقتصادی واقعی شرکت انجام شود، نوعی رفتار غیراخلاقی و حتی در برخی موارد مجرمانه تلقی می‌شود (المتاری[1]، ۲۰۲۵).
همچنین؛ ساختار مالکیت یک شرکت، شامل نحوه توزیع سهام و سازوکارهای کنترلی، نقشی اساسی در شکل‌دهی به تصمیم‌گیری‌های مالی و رفتار کلی آن ایفا می‌کند (اودین و همکاران[2]، ۲۰۱۷). توزیع مالکیت شرکت میان مالکان یا سهامداران آن، «ساختار مالکیت» نامیده می‌شود. این مفهوم حقوق، مسئولیت‌ها و نحوه تخصیص سهم‌های مالکیت

[1] Al-Matari
[2] Udin et al.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

درون یک بنگاه را مشخص می‌کند. ساختارهای مالکیت شرکت‌ها می‌توانند تفاوت‌های زیادی با یکدیگر داشته باشند. در برخی موارد، یک سازمان یا فرد ممکن است سهم کنترلی قابل‌توجهی داشته باشد، در حالی که در موارد دیگر، مالکیت به‌طور مساوی‌تر میان سهام‌داران متعدد توزیع شده باشد. نحوه تخصیص مالکیت می‌تواند بر عملکرد شرکت، سبک مدیریت و انتخاب‌های راهبردی آن اثر بگذارد. سرمایه‌گذاران معمولاً برای ارزیابی ریسک‌ها و فرصت‌های احتمالی مرتبط با یک سرمایه‌گذاری خاص، ساختار مالکیت را بررسی می‌کنند (المتاری، ۲۰۲۵).

به طور کلی؛ ساختار مالکیت می‌تواند تأثیر مهمی بر عملکرد شرکت، رویکرد مدیریتی و انتخاب‌های راهبردی آن داشته باشد، به‌طوری‌که میزان کنترل و توزیع مالکیت میان سهام‌داران متفاوت است. هرچند مدیریت سود در برخی موارد ممکن است از نظر قانونی قابل توجیه باشد، اما به دلیل ظرفیت آن برای فریب و رفتار غیراخلاقی با هدف گمراه‌کردن ذی‌نفعان، همچنان عملی بحث‌برانگیز است. رابطه میان ساختار مالکیت و مدیریت سود، از دیرباز مورد توجه حوزه‌های حاکمیت شرکتی و گزارشگری مالی بوده است. اگرچه موضوعات متعددی در رابطه با ساختار مالکیت در ادبیات پژوهش پوشش داده شده است، اما هنوز به درستی مشخص نیست که آرایش‌های مختلف مالکیت، چگونه بر میزان دستکاری در سودآوری شرکت‌ها تأثیر می‌گذارند (المتاری، ۲۰۲۵).

از طرفی دیگر؛ افشای نظام‌مند گزارش‌های مرتبط با ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیتی این امکان را برای بنگاه‌های اقتصادی فراهم می‌آورد که اقدامات، برنامه‌ها و نتایج حاصل از فعالیت‌های خود در این حوزه‌ها را به‌صورت شفاف ارائه کنند. این سطح از شفاف‌سازی منجر به تقویت سرمایه اجتماعی و افزایش اطمینان سرمایه‌گذاران و سایر گروه‌های ذی‌نفع شده و زمینه را برای جذب منابع مالی و توسعه همکاری‌های راهبردی فراهم می‌سازد. پیامد چنین فرآیندی می‌تواند کاهش هزینه‌های تأمین مالی و بهبود ساختار سرمایه شرکت باشد. از منظر ذی‌نفعان برون‌سازمانی، سازمان‌ها ملزم‌اند علاوه بر پیگیری حداکثرسازی سود، به شاخص‌های عملکرد غیرمالی نیز توجه ویژه‌ای داشته باشند. ارتقای اثربخش عملکرد در حوزه‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیتی از طریق پایگاه‌های اینترنتی و رسانه‌های رسمی، موجب بهبود اعتبار سازمانی و افزایش میزان پاسخگویی می‌شود (لی و همکاران[1]، ۲۰۲۴). شرکت‌هایی که پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی را در اولویت قرار می‌دهند، اغلب باید سطح بالایی از شفافیت در گزارشگری مالی و عملکردی را نشان دهند. همچنین احتمال بیشتری وجود دارد که این شرکت ها از رویه‌های سخت‌گیرانه حسابداری پیروی کنند و برای حفظ اعتبار خود نزد ذی‌نفعان، از جمله سرمایه‌گذاران، مصرف‌کنندگان، نهادهای ناظر و دیگران، از دستکاری سود خودداری کنند. افزون بر این، کسب‌وکارهایی که تعهد بالایی به پایداری دارند، معمولاً در گزارشگری مالی و سایر جنبه‌های عملیات خود رویکردی اخلاق‌مدارانه‌تر اتخاذ می‌کنند. بسیاری از شرکت‌های دوستدارِ محیط زیست، شیوه‌های اخلاقی کسب‌وکار را می‌پذیرند که در تضاد با مدیریت سود است؛ روشی که غالباً به‌عنوان نوعی دستکاری مالی تلقی می‌شود (چوآیبی و زوآری[2]، ۲۰۲۲). در نتیجه، شرکت‌هایی که به پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی متعهد هستند، بیشتر به اخلاق و شفافیت اهمیت می‌دهند و همین امر آن‌ها را از دستکاری سود بازمی‌دارد. تأکید بر گزارشگری شفاف و صادقانه و نیز راهبرد مبتنی بر ذی‌نفعان، به‌طور طبیعی مانع از دستکاری سود برای منافع کوتاه‌مدت می‌شود (المتاری، ۲۰۲۵).

با وجود مطالعات گسترده درباره ساختار مالکیت و مدیریت سود، هنوز پژوهش مشخصی که بررسی کند تعامل این دو عامل چگونه تحت تأثیر رویه‌های پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی قرار می‌گیرد، به‌طور کافی انجام نشده است. ادبیات موجود، تأثیر احتمالی ساختارهای مالکیت بر مدیریت سود را در بستر افزایش مسئولیت‌پذیری محیط زیستی

[1] Li et al.
[2] Chouaibi & Zouari

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

شرکت‌ها به‌خوبی پوشش نمی‌دهد. این شکاف پژوهشی، فرصتی برای بررسی بیشتر اثر تعدیل‌گر پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر این رابطه فراهم می‌کند و می‌تواند بینش‌هایی درباره نحوه توازن شرکت‌ها میان تصمیم‌گیری مالی و دغدغه‌های روبه‌رشد زیست‌محیطی ارائه دهد. همچنین گنجاندن پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی به عنوان یک عامل تعدیل‌گر، دیدگاه جدیدی را ارائه می‌دهد که فراتر از دغدغه‌های مالی سنتی رفته و مسئولیت‌های گسترده‌تر کسب‌وکار، از جمله اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را در بر می‌گیرد. بر اساس استدلال‌های ارائه شده و همچنین به دلیل خلاء پژوهشی در راستای بررسی تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود در بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، لذا در پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخ برای پرسش زیر خواهیم بود: آیا گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود را تعدیل می‌کند؟

تعریف نظری متغیرهای پژوهش

مدیریت سود: منظور از «مدیریت سود» دستکاری عمدی حساب‌های مالی شرکت است، که اغلب با هدف ارائه تصویری مثبت‌تر از موفقیت مالی شرکت نسبت به واقعیت انجام می‌شود (المتاری، ۲۰۲۵).

ساختار مالکیت: توزیع مالکیت شرکت میان مالکان یا سهامداران آن، «ساختار مالکیت» نامیده می‌شود. این مفهوم حقوق، مسئولیت‌ها و نحوه تخصیص سهم‌های مالکیت درون یک بنگاه را مشخص می‌کند (المتاری، ۲۰۲۵).

مالکیت دولتی: دولتی یا خصوصی بودن مالکیت شرکت، بیانگر این است که آیا شرکت دارای کنترل (سهامدار عمده) دولت، نهادها و شرکت‌های دولتی و شبه دولتی می‌باشد یا خیر. طبق ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور شرکت دولتی، واحد سازمانی می‌باشد که با اجازه قانون تشکیل شده و بیش از ۵۰ درصد از سهام آن متعلق به دولت یا شرکت-های دولتی باشد.

مالکیت نهادی: ساختار مالکیت نهادی شامل نهادهایی نظیر صندوق‌های بازنشستگی، مؤسسات بانکی، شرکت‌های بیمه و سرمایه‌گذاری است. در ادبیات مالی، دو رویکرد متضاد برای توصیف رفتار این سرمایه‌گذاران وجود دارد: نخست، فرضیه «نظارت فعال» که بیانگر تمایل بالای این گروه‌ها به پایش مستمر سازمان است؛ این امر ناشی از آن است که این نهادها با وجود حجم کمتر نسبت به مالکان بزرگ، به دلیل پتانسیل سودآوری بالا و بهره‌مندی از قدرت رأی، قادر به اعمال اصلاحات ساختاری در صورت لزوم هستند. در نقطه مقابل، فرضیه «نظارت غیرفعال» مطرح می‌شود که بر عدم اشتیاق و مشارکت اندک این سهامداران در فرآیند کنترل و نظارت بر مدیریت تأکید دارد. علاوه بر این، سرمایه‌گذاران نهادی در حوزه انتقال اطلاعات، نقشی کلیدی ایفا می‌کنند؛ بدین معنا که توانایی دسترسی به داده‌های محرمانه از طریق مدیران و سپس تسهیل انتشار آن‌ها میان سایر ذی‌نفعان را دارا هستند (نجار و تیلور[1]، ۲۰۰۸).

مالکیت خانوادگی: از دیگر الگوهای مالکیت، می‌توان به مالکیت خانوادگی اشاره نمود؛ در این نوع ساختار، از آنجا که اکثریت سهام در اختیار اعضای یک واحد خویشاوندی است، اولویت‌بندی منافع، غالباً به نفع خانواده و متمایل به هزینه‌های شخصی است تا مصلحت بنگاه (عبدالفتاح و عبود[2]، ۲۰۲۰).

تمرکز مالکیت: «تمرکز مالکیت، به عنوان یکی از مکانیزم‌های کنترلی، با هدف جلوگیری از انحراف رفتاری مدیران از منافع مالکان به کار گرفته می‌شود. در این الگو، انگیزه‌ی اصلی دارندگان سهام عمده، دستیابی به اطلاعات، اعمال نظارت بر مدیران و تسلط بر فرآیندهای تصمیم‌گیری است؛ این گروه با انتصاب نمایندگان خود در هیئت‌مدیره، پتانسیل

[1] Najjar & Taylor
[2] Abdelfattah & Aboud

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

کاهش قدرت مدیریت اجرایی را دارا هستند. همچنین، نفوذ و تأثیرگذاری این دسته از سهامداران بر آرای سایر ذینفعان در زمان تصمیم‌گیری‌های کلان، بسیار قابل توجه است (رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۰).

گزارش زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی: مؤلفه‌های زیست‌محیطی به سنجش میزان اثرگذاری فعالیت‌های سازمان بر محیط طبیعی می‌پردازند. این ابعاد شامل مواردی مانند میزان مصرف منابع طبیعی از جمله آب و انرژی، مقدار و نوع آلاینده‌های تولیدشده و انتشار گازهای گلخانه‌ای، روش‌های مدیریت پسماند، و سطح پایبندی به قوانین و استانداردهای زیست‌محیطی است. شاخص‌های اجتماعی به بررسی پیامدهای عملکرد بنگاه بر گروه‌های انسانی ذی‌نفع اختصاص دارند؛ گروه‌هایی مانند کارکنان، مشتریان، تأمین‌کنندگان و جامعه محلی. این شاخص‌ها مسائلی نظیر عدالت و مشارکت اجتماعی، شرایط و الزامات کاری، رعایت حقوق بشر، سلامت و ایمنی محیط کار، و همچنین کیفیت و ایمنی محصولات و خدمات را ارزیابی می‌کنند. مؤلفه‌های حاکمیتی نیز بر ساختار راهبری و سازوکارهای مدیریتی شرکت تمرکز دارند و جنبه‌هایی مانند کارآمدی رهبری، رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای و نظام‌های کنترلی داخلی را مورد بررسی قرار می‌دهند. در این حوزه، عواملی همچون ترکیب و استقلال هیئت‌مدیره، نظام پرداخت و پاداش مدیران ارشد، سیاست‌های مقابله با فساد، شفافیت و پاسخگویی سازمانی، و فرایندهای مدیریت ریسک از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند (تُنگ[1]، ۲۰۲۳).

پیشینهٔ پژوهش

نادربیگی و ترکمان (۱۴۰۴) پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر ساختار مالکیت و سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران» را مورد بررسی قرار دادند. آنان دریافتند که بین سازوکارهای مختلف حاکمیت شرکتی اعم از تمرکز مالکیت، مالکیت خانوادگی، مالکیت نهادی، مالکیت دولتی، استقلال هیأت مدیره، استقلال حسابرس و اندازه شرکت با مدیریت سود ارتباط معنادار وجود دارد.

ریاحی نسب و همکاران (۱۴۰۴) پژوهشی با عنوان «تأثیر مالکیت نهادی شهرت حسابرس خارجی و اهرم مالی بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران» را مورد بررسی قرار دادند. آنان دریافتند که اثرگذاری مالکیت نهادی و شهرت حسابرس خارجی بر مدیریت سود معنادار و منفی است ولی اثرگذاری اهرم مالی بر مدیریت سود مثبت و معنادار است.

صفرلو (۱۴۰۴) پژوهشی با عنوان «تأثیر ساختار مالکیت و ویژگی‌های هیأت مدیره بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران» را مورد بررسی قرار داد. وی دریافت که اثرگذاری مالکیت دولتی و تمرکز مالکیت بر مدیریت سود معنادار و مثبت است ولی اثرگذاری استقلال و اندازه هیأت مدیره بر مدیریت سود معنادار نیست، در حالیکه استقلال کمیته حسابرسی و تنوع جنسیتی در هیأت مدیره هیچ گونه تأثیری بر مدیریت سود ندارند.

المتاری (۲۰۲۵) پژوهشی با عنوان «ساختار مالکیت و مدیریت سود: نقش پایداری زیست محیطی به‌عنوان متغیر تعدیل‌گر؛ شواهدی از عربستان سعودی» را مورد بررسی قرار داد. وی دریافت که میان مالکیت خارجی و مدیریت سود رابطه‌ای منفی وجود دارد. هرچند مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، مالکیت خانوادگی و پایداری زیست محیطی نیز با مدیریت سود همبستگی منفی نشان می‌دهند، این روابط از نظر آماری معنادار نیستند. همچنین، مطالعه نشان می‌دهد که پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی تأثیر منفی اندکی بر رابطه میان مالکیت خارجی و مالکیت نهادی با مدیریت سود دارد.

جانجان و همکاران (۲۰۲۵) پژوهشی با عنوان «تأثیر عملکرد ESG بر مدیریت سود از دیدگاه بلندمدت: شواهدی از چین» را مورد بررسی قرار دادند. آنها دریافتند که عملکرد قوی‌تر ESG به طور قابل توجهی هر دو نوع مدیریت سود

[1] Tong

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

(مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی) را کاهش می‌دهد. ESG همچنین کوته‌بینی مدیریتی را کاهش می‌دهد و همسویی اقدامات شرکت با اهداف بلندمدت را تقویت می‌کند. تجزیه و تحلیل تعدیل‌کننده نشان می‌دهد که اثر کاهشی ESG بر مدیریت سود واقعی در مناطقی با سطوح بالاتر بازارگرایی قوی‌تر است. در میان زیرابعاد ESG، ابعاد اجتماعی و حاکمیت شرکتی تأثیر قابل‌توجهی بر مدیریت سود تعهدی و واقعی دارند.

نگوین و همکاران (۲۰۲۴) پژوهشی با عنوان «حاکمیت شرکتی و مدیریت سود: شواهدی از شرکت‌های ویتنام» را مورد بررسی قرار دادند. آنها دریافتند که اثرگذاری برخی از سازوکارهای حاکمیت شرکتی همچون مالکیت نهادی بر مدیریت سود شرکت‌ها معنادار و معکوس است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به دنبال تبیین تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود است، چون پیدا کردن تأثیر متغیر مستقل (ساختار مالکیت {مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت و مالکیت خانوادگی}) بر متغییر وابسته (مدیریت سود) با نقش تعدیلگری (گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی) مدنظر است، به همین دلیل پژوهش حاضر را می‌توان در زمره پژوهش‌های همبستگی جای داد و از طرفی دیگر به دلیل اینکه قبل از بررسی تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود، به توصیفِ هر یک از متغیرهای وابسته، مستقل و تعدیلگر اعم از مدیریت سود، ساختار مالکیت و پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی پرداخته خواهد شد، به همین دلیل از دیدگاهی دیگر نوع پژوهش را می‌توان توصیفی بیان کرد. به همین دلیل به طور کلی نوع پژوهش توصیفی–همبستگی است و به دلیل اینکه از اطلاعات گذشته شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای بررسی این اثرگذاری، استفاده می‌شود، نوع همبستگی از نوعِ پس‌رویدادی است. چون برای بررسی تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود؛ از اطلاعاتی که شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران افشا نموده‌اند، استفاده شده است، در نتیجه نوع پژوهش از منظر هدف، کاربردی بیان می‌شود. همچنین بُعد زمانی پژوهش طولی می‌باشد.

از نظر محیط اجرا، پژوهش حاضر از نوع پژوهش کتابخانه‌ای است؛ زیرا داده‌های مورد نیاز از طریق بررسی صورت‌های مالی، گزارش‌های سالانه شرکت‌ها و اطلاعات منتشرشده در پایگاه‌های اطلاعاتی مربوط به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران گردآوری شده است. از منظر ابزار گردآوری داده‌ها، پژوهش حاضر از اسناد و مدارک استفاده می‌کند. داده‌های مورد نیاز پژوهش از طریق بررسی و استخراج اطلاعات موجود در صورت‌های مالی، گزارش‌های سالانه، گزارش‌های هیئت‌مدیره و سایر اطلاعات منتشرشده شرکت‌های مورد مطالعه گردآوری شده و پس از سازمان‌دهی و آماده‌سازی، برای انجام تحلیل‌های آماری و آزمون فرضیه‌های پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است. بنابراین، داده‌های مورد استفاده در این پژوهش از نوع داده‌های ثانویه (داده‌های ثانویه یعنی اطلاعاتی که قبلاً توسط شرکت‌های بورس منتشر شده‌اند) هستند.

از منظر روش استدلال، پژوهش حاضر از روش قیاسی ـ استقرایی بهره می‌گیرد؛ بدین صورت که ابتدا با اتکا به مبانی نظری و پیشینه پژوهش، فرضیه‌های تحقیق تدوین شده و سپس با استفاده از داده‌های واقعی و روش‌های آماری، فرضیه‌ها مورد آزمون قرار گرفته و بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، درباره روابط میان متغیرهای پژوهش نتیجه‌گیری می‌شود.

مبانی نظری فرضیه‌های تحقیق و تدوین فرضیه ها

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

مبانی نظری فرضیه اول پژوهش

میزان مداخله دولت، چارچوب قانونی و مالکیت دولتی می‌تواند پیامدهای مثبت و منفی بر مدیریت سود داشته باشد (گیو و پینتو ، ۲۰۱۸). کسب‌وکارهای دولتی ممکن است کمتر نگران دستیابی به اهداف سودِ فصلی باشند و احتمال مدیریت سود کوتاه‌مدت در آن‌ها کمتر است (میناداک و همکاران ، ۲۰۱۶). در برخی شرایط، افزایش نظارت و موشکافی‌های قانونی ناشی از مالکیت دولتی ممکن است به عنوان عاملی بازدارنده در برابر تکنیک‌های غیراخلاقی مدیریت سود عمل کند. سازمان‌های دولتی ممکن است الزامات گزارشگری سخت‌گیرانه‌تر و مجازات‌هایی را برای عدم رعایت قوانین وضع کنند (آرلن و کاهان، ۲۰۱۷). طبق برخی پژوهش‌های پیشین، شرکت‌های تحت کنترل دولت کمتر در جریان مدیریت سود مشارکت می‌کنند (دانگ و همکاران، ۲۰۲۰). با این حال، برخی دیگر از تحقیقات نشان داده‌اند که مالکان دولتی از مدیریت سود حمایت می‌کنند (لاسود و همکاران، ۲۰۱۷). با توجه به مباحث فوق، فرضیه اول پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

- ✓ بین مالکیت دولتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

مبانی نظری فرضیه دوم پژوهش

وجود سرمایه‌گذاران نهادی می‌تواند بر مدیریت سود تأثیر بگذارد (بیچوک و همکاران ، ۲۰۱۷). در مقایسه با سرمایه‌گذاران انفرادی، سرمایه‌گذاران نهادی (مانند صندوق‌های بازنشستگی و صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک)ممکن است انگیزه‌ها و ترجیحات متفاوتی داشته باشند (اونگنا و زالفسکا ، ۲۰۱۸). مالکیت نهادی بیشتر می‌تواند به این معنا باشد که سرمایه‌گذاران نهادی نظارت نزدیک‌تری بر شرکت داشته و کنترل بیشتری اعمال می‌کنند (راک و روبینفلد ، ۲۰۱۸). سرمایه‌گذاران نهادی، مانند صندوق‌های بازنشستگی و صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، اغلب دیدگاهی بلندمدت دارند و در ثبات مالی سازمان ذی‌نفع هستند و نظارت فعال آنان می‌تواند مانعی برای روش‌های تهاجمی مدیریت سود باشد (هاربر ، ۲۰۱۷). تصمیمات مدیران ممکن است به‌طور قابل توجهی تحت تأثیر سرمایه‌گذاران نهادی قرار گیرد. برای حفظ روابط خوب با سرمایه‌گذاران نهادی، ممکن است مدیریت زمانی که این سرمایه‌گذاران نسبت به صحت گزارشگری مالی تردید ابراز می‌کنند، کمتر به دستکاری سود تمایل داشته باشد (ساونا و همکاران ، ۲۰۲۰). یافته‌های پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که مالکیت نهادی تأثیر بیشتری در کاهش مدیریت سود دارد، مانند (نگوین و همکاران ، ۲۰۲۴؛ سلیم ، ۲۰۱۶). همچنین، برخی تحقیقات پیشین نشان داده‌اند که مالکیت نهادی موجب افزایش مدیریت سود می‌شود، مانند (لاسود و همکاران، ۲۰۱۷). با توجه به مباحث فوق، فرضیه دوم پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

- ✓ بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

مبانی نظری فرضیه سوم پژوهش

همسویی قوی‌تر منافع بین سهامداران کنترلی و شرکت ممکن است در نتیجه تمرکز بیشتر مالکیت ایجاد شود. در چنین شرایطی، سهامداران کنترلی انگیزه کمتری برای مدیریت سود خواهند داشت، زیرا ممکن است بیشتر نگران تداوم و ارزش بلندمدت شرکت باشند. با این حال، نظارت و پایش سهامداران عمده می‌تواند در ساختارهای مالکیت متمرکز بهبود یابد (ژانگ و خیمنو، ۲۰۱۶). این سهامداران ممکن است در صورتی که هوشیار باشند و توان تأثیرگذاری بر تصمیمات مدیران اجرایی را داشته باشند، روش‌های مدیریت سود را بازدارند یا شناسایی کنند. همچنین، ممکن است سهامداران کنترلی بیشتر نگران برداشت بازار از «حق کنترل» خود باشند (چوی ، ۲۰۱۸). یکی از راهبردهای حفظ یا افزایش حق کنترل مرتبط با مالکیت متمرکز می‌تواند مدیریت سود باشد تا تصویر مالی مثبت‌تری ارائه شود. افزون بر این، مالکیت متمرکز گاهی ممکن است به کاهش نظارت بیرونی از سوی کارشناسان خارج از شرکت یا سهامداران اقلیت

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

منجر شود (سولومون ، ۲۰۱۶). این کاهش نظارت می‌تواند محیطی ایجاد کند که در آن دستکاری سود به‌صورت پنهانی محتمل‌تر باشد (النور و همکاران ، ۲۰۲۳). بر اساس برخی پژوهش‌های پیشین، شرکت‌هایی با درصد بالاتر مالکیت متمرکز، سود خود را از طریق اعمال قضاوت اختیاری مدیریت می‌کنند (لاسود و همکاران، ۲۰۱۷؛ نگوین و همکاران، ۲۰۲۴). مطابق یافته‌های برخی مطالعات پیشین نیز، تمرکز مالکیت تأثیر منفی و معناداری بر مدیریت سود دارد (ساونا و همکاران، ۲۰۲۰). با توجه به مباحث فوق، فرضیه سوم پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

✓ بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

مبانی نظری فرضیه چهارم پژوهش

از آنجا که کسب‌وکارهای خانوادگی نسبت به کسب‌وکارهای غیرخانوادگی بیشتر در معرض تعارضات نمایندگی میان سهامداران اقلیت و اکثریت هستند، چندین پژوهشگر درباره اهمیت مدیریت سود صحبت کرده‌اند، مانند (ادیگوزل ، ۲۰۱۳). پژوهشگرانِ پیشین رابطه مثبت بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را نشان دادند (کومالا و سیریگار ، ۲۰۲۱). همچنین پژوهش‌های پیشین نشان دادند که مالکیت خانوادگی، همبستگی منفی میان مدیریت سود و مسئولیت اجتماعی شرکت را تقویت می‌کند(کومالا و سیریگار، ۲۰۲۱). از طرفی دیگر، برخی پژوهش‌ها پیشنهاد کرده‌اند که حاکمیت شرکتی تأثیر عمده‌ای بر مدیریت سود دارد؛ با این حال، آن‌ها اهمیت مالکیت خانوادگی را از نظر مدیریت سود کاهش داده‌اند، مانند (ویداگدو و همکاران ، ۲۰۲۱). همچنین (الدعیس و همکاران ۲۰۱۹) دریافتند که مالکیت خانوادگی میزان تلاش‌های مدیریت سود را کاهش می‌دهد. با توجه به مباحث فوق، فرضیه چهارم پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

✓ بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

مبانی نظری فرضیه پنجم پژوهش

شرکت‌هایی که سرمایه‌گذاری‌های اولیه و قابل‌توجهی در برنامه‌های پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی انجام می‌دهند، ممکن است با افزایش هزینه‌ها مواجه شوند و ممکن است تمایل به دستکاری نتایج داشته باشند تا عملکرد مالی بهتری را با هدف جبران این هزینه‌ها و ارائه تصویر مالی جذاب‌تر جلوه دهند (عبدی و همکاران ، ۲۰۲۲). پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که میان پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی کسب‌وکار و دستکاری سود، رابطه‌ای منفی وجود دارد (گرگد و همکاران ، ۲۰۲۳). با توجه به مباحث فوق، فرضیه پنجم پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

✓ بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

مبانی نظری فرضیه ششم پژوهش

از سوی دیگر، کسب‌وکارهای دولتی ممکن است در معرض دخالت‌های سیاسی قرار گیرند که می‌تواند آن‌ها را برای دستکاری سود با اهداف سیاسی یا سیاست‌گذاری‌های عمومی تحت فشار قرار دهد. در نتیجه این مداخلات، ممکن است از مدیریت سود برای ارائه تصویر مالی مثبت‌تر استفاده شود (مارتینز–فررو و همکاران ، ۲۰۱۶). همچنین کسب‌وکارهای دولتی ممکن است مشمول همان انضباط بازاری که شرکت‌های خصوصی با آن مواجه‌اند نباشند؛ از این رو، فشار سهامداران برای حفظ شفافیت و خودداری از مدیریت سود ممکن است در این شرکت‌ها شدت کمتری داشته باشد (بن رجب عطیه و همکاران ، ۲۰۱۶). یکی از موضوعات مهم پژوهشی که حاکمیت شرکتی، گزارشگری مالی و ملاحظات پایداری را در بر می‌گیرد، رابطه میان مالکیت دولتی و مدیریت سود است که با پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی تعدیل می‌شود (المتاری، ۲۰۲۵). در خصوص تعدیل رابطه میان مالکیت دولتی و مدیریت سود، پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ممکن است به‌طور قابل توجهی بر انتخاب‌های مدیریتی اثر بگذارد (گرگد و همکاران،

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

۲۰۲۳). کسب‌وکارهایی که تعهدی قوی به پایداری زیست محیطی دارند، ممکن است بیشتر بر رفتار اخلاقی شرکتی، توسعه ارزش بلندمدت و شفافیت تأکید کنند و همچنین اقدامات مرتبط با پایداری زیست محیطی می‌تواند به‌عنوان عاملی بازدارنده در برابر دستکاری سود در کوتاه‌مدت عمل کند و در نتیجه منافع ذی‌نفعان را با چشم‌اندازی بلندمدت همسو سازد (المتاری، ۲۰۲۵). با توجه به مباحث فوق، فرضیه ششم پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

✓ پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

مبانی نظری فرضیه هفتم پژوهش

سرمایه‌گذاران نهادی ممکن است بیش از سودهای چرخه‌ای، برای سودهای پایدار و مداوم ارزش قائل شوند. این موضوع می‌تواند شرکت‌ها را از مدیریت تهاجمی سود بازدارد، زیرا ممکن است به نوساناتی منجر شود که برای سرمایه‌گذاران بلندمدت نامطلوب است (ژانگ و خیمنو، ۲۰۱۶). یکی از موضوعات مهم پژوهشی که حاکمیت شرکتی، گزارشگری مالی و ملاحظات پایداری را در بر می‌گیرد، رابطه میان مالکیت نهادی و مدیریت سود است که با پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی تعدیل می‌شود (المتاری، ۲۰۲۵). در خصوص تعدیل رابطه میان مالکیت نهادی و مدیریت سود، پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ممکن است به‌طور قابل توجهی بر انتخاب‌های مدیریتی اثر بگذارد (گرگد و همکاران، ۲۰۲۳). با توجه به مباحث فوق، فرضیه هفتم پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

✓ پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

مبانی نظری فرضیه هشتم پژوهش

در صورت وجود یک سهامدار غالب یا خانواده‌ای که مالک کسب‌وکار است، ممکن است خطر تصاحب منافع، یعنی برداشت ارزش از سوی طرف کنترلی از مالکان اقلیت، وجود داشته باشد (چوی، ۲۰۱۸). یکی از ابزارهایی که می‌تواند اجرای چنین تصاحبی را آسان‌تر کند، مدیریت سود است (نگوین و همکاران، ۲۰۲۴). یکی از موضوعات مهم پژوهشی که حاکمیت شرکتی، گزارشگری مالی و ملاحظات پایداری را در بر می‌گیرد، رابطه میان تمرکز مالکیت و مدیریت سود است که با پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی تعدیل می‌شود (المتاری، ۲۰۲۵). در خصوص تعدیل رابطه میان تمرکز مالکیت و مدیریت سود، پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ممکن است به‌طور قابل توجهی بر انتخاب‌های مدیریتی اثر بگذارد (گرگد و همکاران، ۲۰۲۳). با توجه به مباحث فوق، فرضیه هشتم پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

✓ پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

مبانی نظری فرضیه نهم پژوهش

از موضوعات مهم پژوهشی که حاکمیت شرکتی، گزارشگری مالی و ملاحظات پایداری را در بر می‌گیرد، رابطه میان مالکیت خانوادگی و مدیریت سود است که با پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی تعدیل می‌شود (المتاری، ۲۰۲۵). در خصوص تعدیل رابطه میان مالکیت خانوادگی و مدیریت سود، پایداری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ممکن است به‌طور قابل توجهی بر انتخاب‌های مدیریتی اثر بگذارد (گرگد و همکاران، ۲۰۲۳). شرکت‌هایی که تعهدی قوی به پایداری زیست محیطی دارند، ممکن است بیشتر بر رفتار اخلاقی شرکتی، توسعه ارزش بلندمدت و شفافیت تأکید کنند و همچنین اقدامات مرتبط با پایداری زیست محیطی می‌تواند به‌عنوان عاملی بازدارنده در برابر دستکاری سود در کوتاه‌مدت عمل کرده ومنافع ذی‌نفعان را با چشم‌اندازی بلندمدت هم‌راستا سازد (المتاری، ۲۰۲۵). با توجه به مباحث فوق، فرضیه نهم پژوهش به صورت ذیل تدوین می‌گردد:

✓ پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری پژوهش شامل تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

برای نمونه‌گیری از بین جامعه آماری از روش غربالگری (حذفی سیستماتیک) استفاده می‌شود و به منظور انتخاب شرکت‌ها شرایط زیر بررسی می‌گردد:

- ✓ شرکت‌هایی بررسی می‌شوند که طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۳ به طور کامل در بورس اوراق بهادار تهران حضور داشته باشند.
- ✓ شرکت‌هایی بررسی می‌شوند که پایان سال مالی شرکت‌ها اسفند ماه باشد.
- ✓ شرکت‌هایی بررسی می‌شوند که در بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۳ سال مالی را تغییر نداده باشند.
- ✓ شرکت‌هایی بررسی می‌شوند که وقفه معاملاتی بیش از ۶ ماه نداشته باشند.
- ✓ در نهایت شرکت‌هایی بررسی می‌شوند که در دسته شرکت‌های سرمایه‌گذاری، لیزینگ، بانک‌ها و بیمه‌ها نباشند.

جدول (۱): غربالگری شرکت‌ها

تعداد کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و بازار پایه فرابورس اوراق بهادار تهران در پایان ۱۴۰۳	۷۱۹
تعداد شرکت‌های بازار پایه	(۱۸۴)
تعداد شرکت‌های کوچک و متوسط	(۵)
تعداد شرکت‌هایی که طی سال‌های بررسی کامل در بورس نبوده‌اند	(۱۹۹)
تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی پژوهش سال مالی آنها به ۱۲/۲۹ ختم نمی‌شود	(۶۹)
شرکت‌هایی که در دوره پژوهش سال مالی را تغییر داده‌اند	(۴۵)
تعداد شرکت‌هایی که وقفه معاملاتی بیش از ۶ ماه داشته‌اند	(۳۷)
تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی پژوهش به امور سرمایه‌گذاری اشتغال دارند	(۳۱)
تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی پژوهش به امور واسطه‌گری و نهادهای مالی اشتغال دارند	(۱۴)
تعداد شرکت‌های لیزینگ که در قلمرو زمانی پژوهش در بورس اوراق بهادار تهران حضور دارند	(۹)
تعداد بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری که در قلمرو زمانی پژوهش در بورس اوراق بهادار تهران حضور دارند	(۱۵)
تعداد بیمه‌هایی که در قلمرو زمانی پژوهش در بورس اوراق بهادار تهران حضور دارند	(۶)
تعداد شرکت‌های باقیمانده در نمونه آماری	۱۰۵

مدلهای رگرسیونی آزمون فرضیه ها

برای بررسی فرضیه‌های یک تا پنج از مدل رگرسیونی زیر استفاده می‌شود:

$$EM-DAC_{it} = \beta_0 + \beta_1 GOOW_{it} + \beta_2 INOW_{it} + \beta_3 WCO_{it} + \beta_4 FMOW_{it} + \beta_5 ESG_{it} + \beta_6 TAST_{it} + \beta_7 LS_{it} + \beta_8 GTH_{it} + \beta_9 LVG_{it} + \varepsilon_{it}$$

منبع: المتاری (۲۰۲۵)

در مدل رگرسیونی دوم، مدیریت سود متغیر وابسته، مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت و مالکیت خانوادگی متغیرهای مستقل، اندازه شرکت، اهرم مالی، زیان شرکت و رشد فروش متغیرهای کنترلی می‌باشند.

برای بررسی فرضیه‌های شش تا نُه از مدل رگرسیونی زیر استفاده می‌شود:

$$EM-DAC_{it} = \beta_0 + \beta_1 GOOW_{it} + \beta_2 INOW_{it} + \beta_3 WCO_{it} + \beta_4 FMOW_{it} + \beta_5 ESG_{it} + \beta_6 GOOW_{it} \times ESG_{it} + \beta_7 INOW_{it} \times ESG_{it} + \beta_8 WCO_{it} \times ESG_{it} + \beta_9 FMOW_{it} \times ESG_{it} + \beta_{10} TAST_{it} + \beta_{11} LS_{it} + \beta_{12} GTH_{it} + \beta_{13} LVG_{it} + \varepsilon_{it}$$

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

منبع: المتاری (۲۰۲۵)

$EM-DAC_{it}$: مدیریت سود شرکت i در سال t.

$GOOW_{it}$: مالکیت دولتی شرکت i در سال t.

$INOW_{it}$: مالکیت نهادی شرکت i در سال t.

WCO_{it}: تمرکز مالکیت شرکت i در سال t.

$FMOW_{it}$: مالکیت خانوادگی شرکت i در سال t.

ESG_{it}: گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی شرکت i در سال t.

$TAST_{it}$: اندازه شرکت i در سال t.

LS_{it}: زیان شرکت i در سال t.

GTH_{it}: رشد فروش شرکت i در سال t.

LVG_{it}: اهرم مالی شرکت i در سال t.

در مدل رگرسیونی دوم، مدیریت سود متغیر وابسته، مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت و مالکیت خانوادگی متغیرهای مستقل، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی شرکت متغیر تعدیلگر، اندازه شرکت، اهرم مالی، زیان شرکت و رشد فروش متغیرهای کنترلی می‌باشند.

تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

در جدول ۲ نحوه اندازه‌گیری همه متغیرها مشخص شده است:

جدول (۲): تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

ردیف	نام متغیر	نماد متغیر	نحوه محاسبه متغیر	منبع
متغیر وابسته				
۱	مدیریت سود	EM-DAC	برای اندازه گیری مدیریت سود از قدرمطلق باقیمانده مدل تعدیل یافته دیچو و همکاران (۱۹۹۵) استفاده می‌شود: $TA_{it}/A_{it}\text{-}1 = \alpha_0(1/A_{it-1}) + \alpha_1(\Delta REV_{it}/A_{it-1}) + \alpha_2 (PPE_{it}/A_{it-1}) + \varepsilon_{it}$ **TA**: مجموع اقلام تعهدی شرکت **NDA**: اقلام تعهدی غیر اختیاری **Ait – 1**: کل دارایی‌های شرکت در سال قبل **ΔREV**: تغییرات در درآمد یا فروش (**REVt – REVt-1**) **PPE**: بهای ناخالص املاک، ماشین آلات و تجهیزات ابتدا با استفاده از اطلاعات شرکت‌ها مدل رگرسیونی فوق برازش می‌شود و مقادیر **α1-α2-α3** محاسبه می‌شود و سپس مقادیر در مدل زیر قرار داده می‌شود و مقدار اقلام تعهدی غیر اختیاری محاسبه می‌شود: $NDA_{it} = \alpha_0(1/A_{it-1}) + \alpha_1(\Delta REV_{it}/A_{it-1}) + \alpha_2 (PPE_{it}/A_{it-1}) + \varepsilon_{it}$ **NDA**: اقلام تعهدی غیر اختیاری سپس مقدار اقلام تعهدی شرکت تقسیم بر کل دارایی‌های شرکت در سال قبل (**TAit/Ait-1**) را از مقدار اقلام تعهدی غیراختیاری (**NDAit**) کم می‌کنیم و مقدار اقلام تعهدی به دست می‌آید.	المتاری (۲۰۲۵)

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

	DA_{it} =TAit/Ait-1 – NDAit			
متغیرهای مستقل				
۲	مالکیت دولتی	GOOW	اگر شرکت دارای مالکیت دولتی باشد به این متغیر عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر تعلق می‌گیرد. طبق ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور شرکت دولتی، واحد سازمانی می‌باشد که با اجازه قانون تشکیل شده و بیش از ۵۰ درصد از سهام آن متعلق به دولت یا شرکت‌های دولتی باشد. لازم به ذکر است درصد سهام شرکت‌ها، سازمان‌هایی همچون صندوق بازنشستگی کشور، بانک‌ها، سازمان بیمه تأمین اجتماعی، سازمان بیمه سلامت ایران، بنیاد مستضعفان کشور، بنیاد شهید، بنیاد سپاه پاسداران، اداره آب و فاضلاب استان‌ها، اداره گاز استان‌ها و سایر نهادها و شرکت-هایی که به طور غیرمستقیم به دولت وابسته‌اند، به عنوان ارگان‌های وابسته به دولت شناخته شده و اگر مجموع سهام آنها بیش از ۵۰٪ به همراه درصد سهامی که به طور مستقیم دردست دولت است (یا ممکن است وجود نداشته باشد)، تحت عنوان مالکیت دولتی شرکت، شناسایی می‌گردند.	المتاری (۲۰۲۵)
۳	مالکیت نهادی	INOW	درصد سهام تحت تملک سهامدارانِ نهادی شرکت (درصد سهام تحت تملک سهامدارانِ نهادی شرکت یعنی مجموع سهامی که دستِ سهامداران نهادی است به درصد بیان می‌شود.) سهامداران نهادی: صندوق‌های بازنشستگی، بانک‌ها، بیمه‌ها، مؤسسات مالی و سرمایه‌گذاری	المتاری (۲۰۲۵)
۴	تمرکز مالکیت	WCO	درصد سهام تحت تملک پنج گروه سهامدار عمده شرکت (درصد سهام تحت تملک ۵ سهامدار عمده شرکت یعنی مجموع سهامی که دستِ پنج سهامدارِ بزرگ شرکت است به درصد بیان می‌شود.)	المتاری (۲۰۲۵)
۵	مالکیت خانوادگی	FMOW	اگر شرکت دارای مالکیت خانوادگی باشد به این متغیر عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر تعلق می‌گیرد. "در ایران، کمیته تدوین استانداردهای حسابداری در بند ۸ استاندارد حسابداری شماره ۲۰ عنوان می‌کند، در صورتیکه سهامداران حداقل ۲۰ درصد از قدرت رأی در واحد سرمایه پذیر را داشته باشند، در این صورت بر شرکت نفوذ قابل ملاحظه دارند؛ لذا مالکیت خانوادگی باید: (۱) حداقل ۲۰ درصد از سهام شرکت نزد سهامداران حقیقی باشد؛ یا (۲) حداقل یکی از اعضای نسبی یا سببی خانواده عضو هیأت مدیره و یا مدیر اجرایی بوده و به طور فعّال در هیات مدیره شرکت، مشارکت داشته و در پست‌های مدیریتی و عملیاتی مشغول فعالیت باشد (نسبت خانوادگی اعضا، از نام‌خانوادگی همسان افراد شناسایی می‌گردد)."	المتاری (۲۰۲۵)
متغیر تعدیلگر				
۶	گزارش پایداری عوامل	ESG	در این پژوهش برای محاسبه میزان گزارشگری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی از الگوی وزنی که فخاری و همکاران (۱۳۹۶) برای سنجش میزان گزارشگری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی شرکت‌های فعال	فخاری و همکاران (۱۳۹۶)

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

	محیطی، اجتماعی و حاکمیتی		در بازار سرمایه ایران ارائه دادند استفاده می‌شود. بدین صورت که بر اساس فهرست پژوهش مذکور، گزارشات هیأت مدیره به دقت مورد تحلیل محتوا قرار گرفته و در صورت وجود هر شاخص برای آن امتیاز ۱ و در غیر این صورت امتیاز صفر در نظر گرفته می‌شود. الگوی وزنی مورد استفاده در این پژوهش به شرح زیر است: $ESG= 0.337\ E + 0.388S + 0.275\ G$ $\boldsymbol{E}$: نمره بُعد عملکرد زیست محیطی $\boldsymbol{S}$: نمره بُعد عملکرد اجتماعی $\boldsymbol{G}$: نمره بُعد سطح حاکمیت شرکتی $\boldsymbol{ESG}$: عملکرد زیست محیطی، عملکرد اجتماعی و سطح حاکمیت شرکتی شاخص‌های مربوط به افشای زیست محیطی،اجتماعی و حاکمیتی در جدول ۳-۴ ارائه شده است.	
متغیرهای کنترلی				
۷	اندازه شرکت	TAST	لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت.	المتاری (۲۰۲۵)
۸	زیان شرکت	LS	اگر شرکت در سال مورد بررسی زیان‌ده باشد به این متغیرعدد یک و درغیر این صورت عدد صفر تعلق می‌گیرد.	
۹	رشد فروش	GTH	نسبت اختلاف بین فروش سال جاری و سال قبل به فروش سال قبل	
۱۰	اهرم مالی	LVG	نسبت کل بدهی‌ها به دارایی‌های شرکت	

جدول (۳): شاخص‌های عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی

شاخص‌های زیست محیطی	شاخص‌های اجتماعی	شاخص‌های حاکمیتی
۱- آلایندگی و آلودگی، ضایعات	۱-سلامت و امنیت و بهره‌وری	۱-رعایت حقوق سهامداران
۲-انرژی، بهره‌وری و آب	۲-حقوق نیروی کار	۲-کمیته‌ها
۳-تنوع زیستی	۳-ادراک اجتماعی ذینفعان	۳-مدیریت ریسک
۴-تغییر آب و هوا	۴-سلامت تولید	۴-جبران عملکرد
۵- ارزیابی ریسک محیطی	۵-عدم تبعیض و شمول اجتماعی	۵-اخلاق و اصول رفتاری
۶-مسائل و خدمات زنجیره تأمین	۶-مسائل اجتماعی مشتریان و زنجیره تأمین	۶-شفاف‌سازی راهبری
۷-آموزش محیطی	۷-رعایت اصول حقوق بشر	۷-انطباق با قوانین
۸-سیستم مدیریت محیطی	۸-توسعه اجتماعی و بشردوستی	۸-ترکیب هیأت مدیره
۹-شفاف سازی محیطی	۹-سرمایه‌گذاری مسئولیت اجتماعی	۹-مدیریت ریسک سرمایه‌گذاری
	۱۰-حفظ نام تجاری و رفتار ضد رقابتی	
	۱۱-یادگیری و آموزش اجتماعی	
	۱۲-شفاف سازی اجتماعی	

فخاری و همکاران (۱۳۹۶)

آمار توصیفی

در جدول ۴، فراوانی و درصد فراوانی متغیرهای مجازی پژوهش ارائه می‌گردد:

جدول (۴): فراوانی متغیرهای مجازی پژوهش

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

نام متغیر	نماد متغیر	تعداد	تعداد و درصد فراوانی سال – شرکت با عدد صفر		تعداد و درصد فراوانی سال – شرکت با عدد یک	
مالکیت دولتی	GOOW	۱۰۵۰	۵۳۲	٪ ۵۰/۶۷	۵۱۸	٪ ۴۹/۳۳
مالکیت خانوادگی	FMOW	۱۰۵۰	۶۷۷	٪ ۶۴/۴۸	۳۷۳	٪ ۳۵/۵۲
زیان شرکت	LS	۱۰۵۰	۹۲۳	٪ ۸۷/۹۰	۱۲۷	٪ ۱۲/۱۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

نتایج جدول ۴ حاکی از آن است که از بین ۱۰۵۰ نمونه آماری، ۵۱۸ سال–شرکت دارای مالکیت دولتی هستند و ۵۳۲ سال–شرکت دارای مالکیت دولتی نیستند، ۳۷۳ سال شرکت مالکیت خانوادگی دارند (مالکیت خانوادگی: (۱) حداقل ۲۰ درصد از سهام شرکت نزد سهامداران حقیقی باشد؛ یا (۲) حداقل یکی از اعضای نسبی یا سببی خانواده عضو هیأت مدیره و یا مدیر اجرایی بوده و به طور فعّال در هیات مدیره شرکت، مشارکت داشته و در پست‌های مدیریتی و عملیاتی مشغول فعالیت باشد.) ولی ۶۷۷ سال–شرکت مالکیت خانوادگی ندارند. همچنین ۱۲۷ سال–شرکت زیان‌ده هستند ولی ۹۲۳ سال–شرکت سودده می‌باشند.

در جدول ۵، آماره‌های توصیفی (شامل میانگین[1]، میانه[2]، بیشینه[3]، کمینه[4]، چولگی[5] و کشیدگی[6]) هر متغیر، ارائه می‌گردد:

جدول (۵): شاخص‌های مرکزی، پراکندگی و نحوه توزیع متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد متغیر	تعداد نمونه	شاخص‌های مرکزی				پراکندگی	نحوه توزیع	
			میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
مدیریت سود	EM-DAC	۱۰۵۰	۰/۱۷	۰/۱۲	۰/۹۸	۰/۰۰۰۱	۰/۱۷	۱/۶۹	۶/۳۶
مالکیت نهادی	INOW	۱۰۵۰	۰/۴۱	۰/۳۷	۰/۹۷	۰/۰۱	۰/۲۹	۰/۱۸	۱/۵۹
تمرکز مالکیت	WCO	۱۰۵۰	۰/۵۲	۰/۵۱	۰/۹۵	۰/۰۲	۰/۲۱	۰/۲۵	۲/۴۳
گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی	ESG	۱۰۵۰	۰/۴۳	۰/۳۹	۰/۸۰	۰/۲۶	۰/۱۴	۰/۹۰	۲/۸۹
اندازه شرکت	TAST	۱۰۵۰	۱۵/۶۳	۱۵/۴۷	۲۲/۰۴	۱۱/۱۹	۱/۸۲	۰/۳۵	۳/۱۸
رشد فروش	GTH	۱۰۵۰	۰/۳۷	۰/۳۳	۱/۹۴	−۰/۷۳	۰/۴۳	۰/۶۷	۳/۸۰
اهرم مالی	LVG	۱۰۵۰	۰/۵۷	۰/۵۵	۱/۹۸	۰/۱۰	۰/۲۸	۱/۵۸	۷/۷۸

منبع: یافته‌های پژوهشگر

در جدول آمار توصیفی ۵ برای تعیینِ شاخص‌های مرکزی از "میانگین، میانه، بیشینه و کمینه" استفاده شد و برای هر متغیر، مقادیر میانگین و میانه‌ی هر متغیر (مدیریت سود، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، اندازه شرکت، رشد فروش و اهرم مالی)، با توجه به مقادیر بیشینه و کمینه در حد قابل قبول می‌باشند.

در جدول آمار توصیفی ۵ به منظور تعیینِ پراکندگی داده‌ها از شاخص "انحراف معیار" استفاده شد که مقدار کم آن نشان‌دهنده کم بودنِ پراکندگی متغیر را دارد که مدیریت سود، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، اندازه شرکت، رشد فروش و اهرم مالی دارای انحراف معیار کم هستند.

[1] Mean
[2] Median
[3] Maximum
[4] Minimum
[5] Skewness
[6] Kurtosis

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

همچنین در جدول آمار توصیفی ۵ برای تعیینِ تقارن داده‌ها از شاخص‌های "چولگی و کشیدگی" استفاده شد. اگر چولگی مثبت باشد نشان دهنده آن است که تجمع داده‌ها در سمت راست است و این امر حاکی از آن است که حجم بیشترِ مشاهدات کمتر از میانگین می‌باشد و بالعکس. در بین متغیرهای فوق؛ مدیریت سود، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، اندازه شرکت، رشد فروش و اهرم مالی دارای چولگی مثبت هستند.کشیدگی نیز نشانگرِ تجمع داده‌ها در قله‌ی توزیع نرمال است و اگر مثبت باشد حاکی از قرار گرفتن قله توزیع متغیر بالاتر از توزیع نرمال را دارد و بالعکس. در بین متغیرهای فوق، مدیریت سود، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، اندازه شرکت، رشد فروش و اهرم مالی دارای کشیدگی مثبت می‌باشند.

جدول (۶): شاخص‌های مرکزی، پراکندگی و نحوه توزیع متغیرهای مدل مدیریت سود

نام متغیر	نماد متغیر	تعداد نمونه	شاخص‌های مرکزی				پراکندگی	نحوه توزیع	
			میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
مجموع اقلام تعهدی به کل دارایی‌های سال قبل	TA_{it}/A_{it}-1	۱۰۵۰	۰/۰۹	۰/۰۶	۱/۷۷	−۱/۴۴	۰/۲۳	۰/۹۳	۱۰/۲۱
تغییرات در درآمد یا فروش به کل دارایی‌های سال قبل	$\Delta REV_{it}/A_{it-1}$	۱۰۵۰	۰/۲۲	۰/۱۷	۱/۹۵	−۱/۶۶	۰/۴۴	۰/۳۵	۴/۴۱
بهای ناخالص املاک، ماشین آلات و تجهیزات به کل دارایی‌های سال قبل	PPE_{it}/A_{it-1}	۱۰۵۰	۰/۳۵	۰/۲۶	۱/۹۷	۰/۰۰۷	۰/۳۰	۲/۰۳	۸/۶۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

متغیر جمع اقلام تعهدی به کل دارایی‌های سال قبل دارای میانگین ۰/۰۹ و میانه ۰/۰۶ است که نشان می‌دهد به طور متوسط نسبت اقلام تعهدی شرکت‌ها در سطح نسبتاً پایینی قرار دارد. دامنه تغییرات این متغیر از ۱/۷۷ تا ۱/۴۴− بوده که بیانگر وجود اختلاف قابل توجه بین شرکت‌های نمونه است. همچنین انحراف معیار ۰/۲۳ نشان‌دهنده پراکندگی نسبتاً متوسط داده‌ها حول میانگین است. مقدار چولگی ۰/۹۳ بیان می‌کند که توزیع این متغیر اندکی به سمت چپ متمایل است و ضریب مثبت آن بیانگر چولگی به سمت راست است . متغیر تغییرات درآمد فروش به کل دارایی‌های سال قبل دارای میانگین ۰/۲۲ و میانه ۰/۱۷ است که نشان می‌دهد اغلب شرکت‌ها رشد نسبتاً مثبتی در فروش داشته‌اند. مقدار حداقل ۱/۶۶− و حداکثر ۱/۹۵ بیانگر دامنه نسبتاً گسترده تغییرات فروش بین شرکت‌هاست. انحراف معیار ۰/۴۴ نیز نشان می‌دهد پراکندگی این متغیر در سطح متوسط قرار دارد. چولگی مثبت ۰/۳۵ بیانگر تمایل خفیف توزیع به سمت راست است و کشیدگی ۴/۴۱ نیز نشان می‌دهد توزیع این متغیر نسبت به توزیع نرمال دارای قله بلندتر و دنباله‌های سنگین‌تر است. متغیر بهای ناخالص املاک، ماشین‌آلات و تجهیزات به کل دارایی‌های سال قبل دارای میانگین ۰/۳۵ و میانه ۰/۲۶ است که نشان می‌دهد به طور متوسط حدود ۳۵ درصد از دارایی‌های شرکت‌ها را دارایی‌های ثابت تشکیل می‌دهد. حداقل مقدار این متغیر ۰/۰۰۷ و حداکثر آن ۱/۹۷ است که بیانگر تفاوت قابل توجه ساختار دارایی شرکت‌های نمونه است. انحراف معیار ۰/۳۰ نیز بیانگر پراکندگی نسبتاً مناسب داده‌هاست. مقدار چولگی ۲/۰۳ نشان می‌دهد توزیع این متغیر به شدت به سمت راست متمایل است؛ یعنی تعداد محدودی از شرکت‌ها نسبت بسیار بالایی از دارایی‌های ثابت دارند. همچنین کشیدگی۸/۶۰ بیانگر وجود قله نسبتاً بلند در این متغیر است. در مجموع، نتایج آمار توصیفی نشان می‌دهد متغیرهای پژوهش از پراکندگی مناسبی برخوردار هستند و اختلاف قابل توجهی میان شرکت‌های نمونه وجود دارد.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

همچنین مقادیر چولگی و کشیدگی نشان می‌دهد توزیع برخی متغیرها از توزیع نرمال فاصله دارد که این موضوع در داده‌های مالی و حسابداری امری رایج است و معمولاً با استفاده از روش‌های برآورد مقاوم یا داده‌های تابلویی قابل مدیریت خواهد بود. این تنوع در داده‌ها زمینه مناسبی برای بررسی روابط بین متغیرهای پژوهش در مدل‌های رگرسیونی فراهم می‌کند.

بررسی آزمون‌های کلاسیک

در جدول ۷ به بررسی آزمون‌های کلاسیک پرداخته می‌شود:

جدول (۷): آزمون‌های کلاسیک

نماد متغیر		آزمون لوین، لین و چو		عامل تورم واریانس	
		مقدار آماره	سطح معناداری	مدل ۱	مدل ۲
مدیریت سود	**EM-DAC**	-۶/۹۲	۰/۰۰۰۰	–	–
مالکیت دولتی	**GOOW**	-۱/۹۴	۰/۰۲۶۱	۱/۹۲	۲/۲۵
مالکیت نهادی	**INOW**	-۲۱۰۰/۰۵	۰/۰۰۰۰	۳/۵۰	۲/۸۶
تمرکز مالکیت	**WCO**	-۲۲/۳۵	۰/۰۰۰۰	۲/۰۹	۲/۱۱
مالکیت خانوادگی	**FMOW**	-۳/۲۲	۰/۰۰۰۶	۲/۲۳	۲/۹۲
گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی	**ESG**	-۱۱۴/۰۳	۰/۰۰۰۰	۱/۱۰	۲/۷۹
مالکیت دولتی× گزارش پایداری	**GOOW× ESG**	-۱۱۴/۵۵	۰/۰۰۰۰	–	۲/۷۰
مالکیت نهادی× گزارش پایداری	**INOW× ESG**	-۵۶۰/۲۵	۰/۰۰۰۰	–	۳/۲۰
تمرکز مالکیت× گزارش پایداری	**WCO× ESG**	-۴۵۹/۰۶	۰/۰۰۰۰	–	۲/۲۷
مالکیت خانوادگی× گزارش پایداری	**FMOW× ESG**	-۹۷/۶۶	۰/۰۰۰۰	–	۳/۴۲
اندازه شرکت	**TAST**	-۴/۸۰	۰/۰۰۰۰	۱/۰۷	۱/۰۸
زیان شرکت	**LS**	-۳/۶۶	۰/۰۰۰۱	۱/۳۶	۱/۳۹
رشد فروش	**GTH**	-۱۰/۸۲	۰/۰۰۰۰	۱/۰۸	۱/۰۹
اهرم مالی	**LVG**	-۶/۸۲	۰/۰۰۰۰	۱/۳۶	۱/۳۸

مدل	آزمون جارک-برا		آزمون بروش پاگان		آزمون **F** لیمر		آزمون هاسمن	
	مقدار آماره	سطح معناداری	مقدار آماره	سطح معناداری	مقدار آماره	سطح معناداری	مقدار آماره	سطح معناداری
مدل ۱	۷۵/۳۴	۰/۰۰۰۰	۷۴۰۸/۰۵	۰/۰۰۰۰	۲/۶۰	۰/۰۰۰۰	۱۸/۸۴	۰/۰۲۶۵
مدل ۲	۹۰۷/۱۸	۰/۰۰۰۰	۷۳۹۶/۰۶	۰/۰۰۰۰	۲/۵۹	۰/۰۰۰۰	۱۹/۶۱	۰/۰۰۵۲

منبع: یافته‌های پژوهشگر

برای سنجش مانایی متغیرهای پژوهش از آماره‌ی لوین لین‌چو استفاده گردید و نتایج آن شرح ذیل است: سطح معناداری آماره‌ی آزمون لوین لین چو برای تمامی متغیرهای پژوهش کمتر از ۰/۰۵ است و بیانگر آن است که مدیریت سود، مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، مالکیت خانوادگی، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، مالکیت دولتی× گزارش پایداری، مالکیت نهادی× گزارش پایداری، تمرکز مالکیت× گزارش پایداری، مالکیت خانوادگی×

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

گزارش پایداری، اندازه شرکت، زیان شرکت، رشد فروش و اهرم مالی شرط مانایی را دارند، در نتیجه استفاده از این متغییرها در برآورد مدل های رگرسیونی از نظر مانایی با مشکل مواجه نیست.

برای بررسی هم‌خطی متغیرها در هر مدل رگرسیونی از آماره‌ی VIF (عامل تورم واریانس) استفاده شده و نتایج آن به شرح ذیل است: مقدار آماره‌ی عامل تورم واریانس بیانگر آن است که در بین تمامی متغیرهای مستقل و کنترلی مدل اول پژوهش (مدیریت سود، مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، مالکیت خانوادگی، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، اندازه شرکت، زیان شرکت، رشد فروش و اهرم مالی)؛ تمامی متغیرهای مستقل، تعدیلگر و کنترلی مدل دوم پژوهش (مدیریت سود، مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، مالکیت خانوادگی، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، مالکیت دولتی× گزارش پایداری، مالکیت نهادی× گزارش پایداری، تمرکز مالکیت× گزارش پایداری، مالکیت خانوادگی× گزارش پایداری، اندازه شرکت، زیان شرکت، رشد فروش و اهرم مالی) کمتر از ۱۰ است و بیانگر آن است که در هیچ یک از مدل‌ها هم‌خطی وجود ندارد.

رای بررسی نرمال بودن / عدم نرمال بودن توزیع داده ها در مدل‌های رگرسیونی پژوهش از آماره‌ی جارک–برا استفاده شد و نتایج آن شرح ذیل است: سطح معناداری آماره آزمون جارک–برا برای مدل‌های پژوهش از ۰/۰۵ کمتر است و لذا توزیع داده‌ها در این مدل نرمال نیست ولی با توجه به قضیهٔ حد مرکزی، ضرایب در داده‌های با تعداد مشاهدات بالا نرمال محسوب می‌شوند حتی اگر توزیع اجزا نرمال نباشد. به بیانی دیگر، مادامی که اندازه نمونه به اندازه کافی بزرگ باشد، نقض فرض نرمال بودن، مشکلی در نتایج برازش ایجاد نمی‌کند.

برای بررسی تعیین ناهمسانی / همسانی واریانس مدل‌های رگرسیونی پژوهش از آماره‌ی بروش پاگان استفاده شد و نتایج آن به شرح ذیل است: سطح معناداری آماره‌ی F در آزمون بروش پاگان در هر ۲ مدل کمتر از ۰/۰۵ است که نشان می‌دهد در هر ۲ مدل رگرسیونی پژوهش ناهمسانی واریانس وجود دارد و باید از رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده شود.

برای شناسایی نوع مدل‌های رگرسیونی پژوهش از آماره‌ی F لیمر استفاده گردید و نتایج آن به شرح ذیل است: سطح معناداری آماره‌ی F لیمر در هر ۲ مدل رگرسیونی کمتر از ۰/۰۵ است که نشان می‌دهد نوع داده‌ها به صورت تابلویی است.

برای تعیین استفاده از روش اثرات ثابت یا تصادفی از آماره‌ی هاسمن استفاده گردید و نتایج آن به شرح ذیل است: سطح معناداری آماره‌ی هاسمن در مدل‌های پژوهش کمتر از ۰/۰۵ است که نشان می‌دهد از روش اثرات ثابت استفاده شود.

تحلیل استنباطی فرضیه‌های پژوهش

تحلیل مدل رگرسیونی اول پژوهش

جدول (۸): تحلیل مدل اول پژوهش

$$EM - DAC_{it} = \beta_0 + \beta_1 GOOW_{it} + \beta_2 INOW_{it} + \beta_3 WCO_{it} + \beta_4 FMOW_{it} + \beta_5 ESG_{it} + \beta_6 TAST_{it} + \beta_7 LS_{it} + \beta_8 GTH_{it} + \beta_9 LVG_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر ها		ضریب	خطا	آماره **t** استیودنت	سطح معناداری
C	ضریب ثابت	۰/۰۲	۰/۰۸	۰/۲۷	۰/۷۸۲۴
GOOW	مالکیت دولتی	−۰/۰۱	۰/۰۱	−۰/۷۶	۰/۴۴۵۱
INOW	مالکیت نهادی	−۰/۰۹	۰/۰۳	−۲/۹۸	۰/۰۰۲۹
WCO	تمرکز مالکیت	−۰/۰۹	۰/۰۴	−۲/۳۵	۰/۰۱۸۵

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

FMOW	مالکیت خانوادگی	-۰/۰۳	۰/۰۲	-۱/۴۹	۰/۱۳۴۸
ESG	گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی	-۰/۰۹	۰/۰۳	-۲/۴۶	۰/۰۱۴۰
TAST	اندازه شرکت	۰/۰۱	۰/۰۰۴	۳/۲۳	۰/۰۰۱۳
LS	زیان شرکت	۰/۰۰۳	۰/۰۱	۰/۲۴	۰/۸۰۲۸
GTH	رشد فروش	۰/۰۹	۰/۰۰۸	۱۰/۹۹	۰/۰۰۰۰
LVG	اهرم مالی	-۰/۰۰۹	۰/۰۲	-۰/۳۵	۰/۷۱۹۷
ضریب تعیین					۰/۳۹
ضریب تعیین تعدیل شده					۰/۳۲
آماره F					۵/۴۳
سطح معناداری آماره F					۰/۰۰۰۰
آماره دوربین واتسون					۲/۰۱

آماره t استیودنت متغیرها

سطح معناداری آماره‌ی t استیودنت مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، اندازه شرکت و رشد فروش به ترتیب ۰/۰۰۲۹، ۰/۰۱۸۵، ۰/۰۱۴۰، ۰/۰۰۱۳، ۰/۰۰۰ و کمتر از ۰/۰۵ است در نتیجه با ۹۵٪ اطمینان ارتباط معناداری با مدیریت سود دارند؛ سطح معناداری آماره‌ی t استیودنت مالکیت دولتی، مالکیت خانوادگی، زیان شرکت و اهرم مالی به ترتیب ۰/۴۴۵۱، ۰/۱۳۴۸، ۰/۸۰۸۲، ۰/۷۱۹۷ و بیش از ۰/۰۵ است در نتیجه با ۹۵٪ اطمینان ارتباط معناداری با مدیریت سود ندارند.

آماره ضریب تعیین تعدیل شده

برای تعیینِ میزان تأثیرپذیری متغیر وابسته از متغیرهای مستقل و کنترلی از ضریب تعیین تعدیل شده (R^2) استفاده شد. ضریب تعیین تعدیل شده نشان دهنده‌ی آن است که ۳۲٪ از تغییرات مدیریت سود توسط مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، مالکیت خانوادگی، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، اندازه شرکت، زیان شرکت، رشد فروش و اهرم مالی تبیین می‌شود.

آماره F

برای بررسی معناداری مدل رگرسیونی از آماره F استفاده شد و همچنین با توجه به اینکه سطح معناداری آماره F برابر با ۰/۰۰۰۰ و از ۰/۰۵ کمتر است می توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار است.

آماره دوربین واتسون

برای بررسی خودهمبستگی در مدل رگرسیونی از آماره دوربین واتسون استفاده شد و مقدار آماره دوربین واتسون که برابر با ۲/۰۱ است نشان می‌دهد که در مدل رگرسیونی خودهمبستگی وجود ندارد زیرا مقدار آن بیش از ۱/۵ و کمتر از ۲/۵ است.

تحلیل فرضیه اول پژوهش

H_0) بین مالکیت دولتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

H_1) بین مالکیت دولتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر مستقل (مالکیت دولتی) و مشخص شدن عدم ارتباط معنادار بینِ مالکیت دولتی و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که بین مالکیت دولتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد و فرضیه اول رد می‌شود.

تحلیل فرضیه دوم پژوهش

H_0) بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد.

H_1) بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر مستقل (مالکیت نهادی) و مشخص شدن ارتباط معنادار بینِ مالکیت نهادی و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد و فرضیه دوم رد نمی‌شود.

تحلیل فرضیه سوم پژوهش

H_0) بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد.

H_1) بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر مستقل (تمرکز مالکیت) و مشخص شدن ارتباط معنادار بینِ تمرکز مالکیت و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد و فرضیه سوم رد نمی‌شود.

تحلیل فرضیه چهارم پژوهش

H_0) بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد.

H_1) بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر مستقل (مالکیت خانوادگی) و مشخص شدن عدم ارتباط معنادار بینِ مالکیت خانوادگی و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد و فرضیه چهارم رد می‌شود.

تحلیل فرضیه پنجم پژوهش

H_0) بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد.

H_1) بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر مستقل (پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی) و مشخص شدن ارتباط معنادار بینِ پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد و فرضیه پنجم رد نمی‌شود.

تحلیل مدل رگرسیونی دوم پژوهش

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

جدول (۹): تحلیل مدل دوم پژوهش

$$EM - DAC_{it} = \beta_0 + \beta_1 GOOW_{it} + \beta_2 INOW_{it} + \beta_3 WCO_{it} + \beta_4 FMOW_{it} + \beta_5 ESG_{it} + \beta_6 GOOW_{it} \times ESG_{it} + \beta_7 INOW_{it} \times ESG_{it} + \beta_8 WCO_{it} \times ESG_{it} + \beta_9 FMOW_{it} \times ESG_{it} + \beta_{10} TAST_{it} + \beta_{11} LS_{it} + \beta_{12} GTH_{it} + \beta_{13} LVG_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر ها		ضریب	خطا	آماره t استیودنت	سطح معناداری
C	ضریب ثابت	۰/۰۰۹	۰/۰۷	۰/۱۲	۰/۹۰۳۴
GOOW	مالکیت دولتی	−۰/۰۷	۰/۰۵	−۱/۴۶	۰/۱۴۴۴
INOW	مالکیت نهادی	−۰/۲۰	۰/۰۱	−۱۵/۲۳	۰/۰۰۰۰
WCO	تمرکز مالکیت	−۰/۰۹	۰/۰۴	−۲/۳۵	۰/۰۱۸۵
FMOW	مالکیت خانوادگی	−۰/۰۲	۰/۰۶	−۰/۳۲	۰/۷۴۳۰
ESG	گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی	۰/۰۸	۰/۱۱	۰/۷۲	۰/۴۷۱۱
GOOW× ESG	مالکیت دولتی× گزارش پایداری	۰/۲۳	۰/۱۱	۲/۱۰	۰/۰۳۵۵
INOW× ESG	مالکیت نهادی× گزارش پایداری	−۰/۲۴	۰/۲۲	−۱/۰۶	۰/۲۸۶۱
WCO× ESG	تمرکز مالکیت× گزارش پایداری	−۰/۲۴	۰/۲۴	−۰/۹۷	۰/۳۲۹۲
FMOW× ESG	مالکیت خانوادگی× گزارش پایداری	۰/۰۵	۰/۱۳	۰/۴۳	۰/۶۶۳۷
TAST	اندازه شرکت	۰/۰۰۸	۰/۰۰۳	۲/۳۵	۰/۰۱۸۵
LS	زیان شرکت	۰/۰۰۴	۰/۰۱	۰/۲۲	۰/۸۲۲۵
GTH	رشد فروش	۰/۱۱	۰/۰۱	۱۰/۰۵	۰/۰۰۰۰
LVG	اهرم مالی	۰/۰۱	۰/۰۲	۰/۵۵	۰/۵۷۷۱

ضریب تعیین	۰/۲۳
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۲۲
آماره F	۱۲/۳۰
سطح معناداری آماره F	۰/۰۰۰۰
آماره دوربین واتسون	۱/۷۰

منبع: یافته‌های پژوهشگر

آماره t استیودنت متغیرها

سطح معناداری آماره‌ی t استیودنت مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، مالکیت دولتی× گزارش پایداری، اندازه شرکت و رشد فروش به ترتیب ۰/۰۰۰۰، ۰/۰۱۸۵، ۰/۰۳۵۵ ، ۰/۰۱۸۵، ۰/۰۰۰۰ و کمتر از ۰/۰۵ است در نتیجه با ۹۵٪ اطمینان ارتباط معناداری با مدیریت سود دارند؛ سطح معناداری آماره‌ی t استیودنت مالکیت دولتی، مالکیت خانوادگی، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، مالکیت نهادی× گزارش پایداری، تمرکز مالکیت× گزارش پایداری، مالکیت خانوادگی× گزارش پایداری، زیان شرکت و اهرم مالی به ترتیب ۰/۱۴۴۴، ۰/۷۴۳۰، ۰/۴۷۱۱، ۰/۲۸۶۱، ۰/۳۲۹۲، ۰/۶۶۳۷، ۰/۸۲۲۵، ۰/۵۷۷۱ و بیش از ۰/۰۵ است در نتیجه با ۹۵٪ اطمینان ارتباط معناداری با مدیریت سود ندارند.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

آماره ضریب تعیین تعدیل شده

ضریب تعیین تعدیل شده نشان دهنده‌ی آن است که ۲۲٪ از تغییرات مدیریت سود توسط مالکیت دولتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، مالکیت خانوادگی، گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی، اندازه شرکت، زیان شرکت، رشد فروش و اهرم مالی تبیین می‌شود.

آماره F

سطح معناداری آماره F برابر با ۰/۰۰۰۰ و از ۰/۰۵ کمتر است که نشان دهنده معنادار بودن مدل می‌باشد.

آماره دوربین واتسون

مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۷۰ است که نشان می‌دهد در مدل رگرسیونی خودهمبستگی وجود ندارد زیرا مقدار آن بیش از ۱/۵ و کمتر از ۲/۵ است.

تحلیل فرضیه ششم پژوهش

H_0) پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند.

H_1) پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر تعدیلگر (مالکیت دولتی در پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی) و مشخص شدن تأثیرِ پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط معکوس بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند (تقویت می‌کند) و فرضیه ششم رد نمی‌شود.

تحلیل فرضیه هفتم پژوهش

H_0) پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند.

H_1) پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر تعدیلگر (مالکیت نهادی) در پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی) و مشخص شدن عدم تأثیر پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند و فرضیه هفتم رد می‌شود.

تحلیل فرضیه هشتم پژوهش

H_0) پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند.

H_1) پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر تعدیلگر (تمرکز مالکیت) در پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی) و مشخص شدن عدم تأثیر پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند و فرضیه هشتم رد می‌شود.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

تحلیل فرضیه نهم پژوهش

H_0) پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند.

H_1) پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

با توجه به توضیحات مندرج در قسمت سطح معناداری آماره t استیودنت متغیر تعدیلگر (مالکیت خانوادگی در پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی) و مشخص شدن عدم تأثیر پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود، می‌توان اظهار داشت که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند و فرضیه نهم رد می‌شود.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

جدول (۱۰): نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

ردیف	عنوان فرضیه	متغیرها	نتیجه	ضریب	تأیید / رد
۱	بین مالکیت دولتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.	مستقل: مالکیت دولتی وابسته: مدیریت سود	بین مالکیت دولتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد.	–	رد
۲	بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.	مستقل: مالکیت نهادی وابسته: مدیریت سود	بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد.	–	تأیید
۳	بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.	مستقل: تمرکز مالکیت وابسته: مدیریت سود	بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد.	–	تأیید
۴	بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.	مستقل: مالکیت خانوادگی وابسته: مدیریت سود	بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود ندارد.	–	رد
۵	بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.	مستقل: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی وابسته: مدیریت سود	بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد.	–	تأیید
۶	پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.	مستقل: مالکیت دولتی تعدیلگر: پایداری محیطی، اجتماعی و حاکمیتی وابسته: مدیریت سود	پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.	+	تأیید
۷	پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.	مستقل: مالکیت نهادی تعدیلگر: پایداری محیطی، اجتماعی و حاکمیتی وابسته: مدیریت سود	پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند.	–	رد
۸	پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط	مستقل: تمرکز مالکیت تعدیلگر: پایداری محیطی،	پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین	–	رد

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

	بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.	اجتماعی و حاکمیتی وابسته: مدیریت سود	تمرکز مالکیت و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند.		
۹	پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.	مستقل: مالکیت خانوادگی تعدیلگر: پایداری محیطی، اجتماعی و حاکمیتی وابسته: مدیریت سود	پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تعدیل نمی‌کند.	+	رد

تحلیل یافته‌ها و نتیجه‌گیری پژوهش

فرضیه اول: بین مالکیت دولتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج آزمون این فرضیه نشان داد که بین مالکیت دولتی و مدیریت سود رابطه معناداری وجود ندارد؛ بنابراین، فرضیه اول پژوهش تأیید نشد. این یافته بیانگر آن است که صرف افزایش یا کاهش سهم مالکیت دولت در ساختار مالکیت شرکت‌ها، به تنهایی نمی‌تواند رفتار مدیران در زمینه مدیریت سود را تحت تأثیر قرار دهد. به عبارت دیگر، حضور دولت در ترکیب سهامداران الزاماً به معنای افزایش نظارت مؤثر بر فرآیند گزارشگری مالی یا کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران نیست.

فرضیه دوم: بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج پژوهش نشان داد که بین مالکیت نهادی و مدیریت سود رابطه‌ای معکوس و معنادار وجود دارد؛ بنابراین، فرضیه دوم تأیید شد. این یافته نشان می‌دهد که با افزایش سهم سرمایه‌گذاران نهادی، میزان مدیریت سود در شرکت‌ها کاهش می‌یابد. سرمایه‌گذاران نهادی معمولاً از تخصص، تجربه و منابع اطلاعاتی بیشتری نسبت به سرمایه‌گذاران خرد برخوردارند و به همین دلیل توانایی بیشتری در نظارت بر عملکرد مدیران دارند.

فرضیه سوم: بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج آزمون فرضیه سوم نشان داد که تمرکز مالکیت دارای رابطه‌ای معکوس و معنادار با مدیریت سود است؛ بنابراین، این فرضیه مورد تأیید قرار گرفت. این نتیجه نشان می‌دهد که هرچه مالکیت سهام در اختیار تعداد کمتری از سهامداران عمده باشد، امکان نظارت مؤثر بر عملکرد مدیران افزایش یافته و احتمال استفاده از مدیریت سود کاهش می‌یابد.

فرضیه چهارم: بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج پژوهش نشان داد که بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود رابطه معناداری وجود ندارد؛ ازاین‌رو، فرضیه چهارم تأیید نشد. این یافته بیانگر آن است که خانوادگی بودن ساختار مالکیت به تنهایی نمی‌تواند رفتار مدیران در زمینه مدیریت سود را تبیین کند.

فرضیه پنجم: بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج آزمون فرضیه پنجم نشان داد که بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود رابطه‌ای معکوس و معنادار وجود دارد؛ بنابراین، این فرضیه تأیید شد. این یافته نشان می‌دهد شرکت‌هایی که عملکرد بهتری در حوزه مسئولیت‌های محیطی، اجتماعی و حاکمیتی دارند، کمتر به مدیریت سود روی می‌آورند.

فرضیه ششم: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

نتایج نشان داد که نقش تعدیل‌گر پایداری در رابطه بین مالکیت دولتی و مدیریت سود معنادار است؛ بنابراین، فرضیه ششم تأیید شد. این یافته بیانگر آن است که اثر مالکیت دولتی بر مدیریت سود به میزان توجه شرکت به عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بستگی دارد.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

فرضیه هفتم: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.
نتایج آزمون فرضیه هفتم نشان داد که نقش تعدیل‌گر پایداری در رابطه بین مالکیت نهادی و مدیریت سود معنادار نیست؛ بنابراین، این فرضیه تأیید نشد.این نتیجه نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاران نهادی بدون توجه به سطح عملکرد شرکت در حوزه پایداری نیز نقش نظارتی خود را ایفا می‌کنند. به عبارت دیگر، اثر کاهنده مالکیت نهادی بر مدیریت سود مستقل از میزان گزارشگری پایداری شرکت‌هاست. احتمالاً توان تخصصی، دسترسی به اطلاعات و قدرت نظارتی سرمایه‌گذاران نهادی به اندازه‌ای است که نقش پایداری در تقویت این اثر چندان محسوس نباشد.
فرضیه هشتم: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.
نتایج نشان داد که نقش تعدیل‌گر پایداری در رابطه بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود معنادار نیست؛ بنابراین، فرضیه هشتم تأیید نشد.به نظر می‌رسد سهامداران عمده صرف‌نظر از میزان توجه شرکت به موضوعات پایداری، از انگیزه و توان کافی برای اعمال نظارت بر عملکرد مدیران برخوردار هستند. ازاین‌رو، پایداری نتوانسته است اثر نظارتی ناشی از تمرکز مالکیت را تقویت یا تضعیف کند و این دو سازوکار به صورت مستقل بر کیفیت گزارشگری مالی اثر می‌گذارند.
فرضیه نهم: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.
نتایج آزمون فرضیه نهم نشان داد که نقش تعدیل‌گر پایداری در رابطه بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود معنادار نیست؛ بنابراین، این فرضیه نیز تأیید نشد.این یافته بیانگر آن است که عملکرد شرکت در حوزه عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی نتوانسته است رابطه میان مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تغییر دهد. احتمالاً ویژگی‌های خاص شرکت‌های خانوادگی، مانند تمرکز تصمیم‌گیری، ارزش‌های خانوادگی و شیوه اداره شرکت، نقش پررنگ‌تری نسبت به گزارشگری پایداری در تعیین رفتار مدیران دارند. ازاین‌رو، گزارشگری پایداری در این نوع شرکت‌ها نتوانسته است به عنوان یک عامل تعدیل‌کننده، اثر قابل توجهی بر رابطه بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ایجاد کند.

مقایسه نتایج پژوهش با سایر پژوش‌ها

- فرضیه اول: بین مالکیت دولتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج این پژوهش نشان داد که بین مالکیت دولتی و مدیریت سود رابطه معناداری وجود ندارد؛ بنابراین، فرضیه اول تأیید نشد. این یافته با نتایج پژوهش‌های خداقلی‌زاده (۱۴۰۳) و گل‌افشان و مرادی (۱۴۰۳)که عدم تأثیر برخی ساختارهای مالکیتی بر مدیریت سود را گزارش کرده‌اند، همسو است. همچنین، یافته حاضر با نتایج المتاری (۲۰۲۵) نیز همخوانی دارد؛ وی نیز به این نتیجه رسید که اگرچه بین مالکیت دولتی و مدیریت سود رابطه منفی مشاهده می‌شود، اما این رابطه از نظر آماری معنادار نیست. در مقابل، یافته این پژوهش با نتایج نادربیگی و ترکمان (۱۴۰۴)، صفرلو (۱۴۰۴)، آقاجانی و خلعتبری لیماکی (۱۴۰۳) و نگوین و همکاران (۲۰۲۱) که وجود رابطه معنادار بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را گزارش کرده‌اند، مغایرت دارد. این تفاوت می‌تواند ناشی از تفاوت در دوره زمانی، نوع شاخص مدیریت سود، ویژگی‌های شرکت‌های مورد بررسی و تغییرات محیط نهادی و مقررات حاکم بر بازار سرمایه باشد.

- فرضیه دوم: بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج این پژوهش نشان داد که مالکیت نهادی رابطه‌ای معکوس و معنادار با مدیریت سود دارد؛ بنابراین، با افزایش سهم سرمایه‌گذاران نهادی، مدیریت سود کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج پژوهش‌های ریاحی‌نسب و همکاران (۱۴۰۴)، نادربیگی و ترکمان (۱۴۰۴)، آرین‌پور و مرادی (۱۴۰۰) و نخعی و احمدنژاد (۱۳۹۹) همسو است که نقش نظارتی مالکیت نهادی در کاهش مدیریت سود را تأیید کرده‌اند. در سطح بین‌المللی نیز یافته حاضر با نتایج نگوین و همکاران (۲۰۲۴)، وحید و همکاران (۲۰۲۲) و الدویس و همکاران (۲۰۲۱) همخوانی دارد که نشان دادند مالکیت نهادی موجب بهبود

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

کیفیت گزارشگری مالی و کاهش مدیریت سود می‌شود. با این حال، نتیجه این پژوهش با یافته‌های لما و همکاران (۲۰۱۸) که رابطه معناداری بین مالکیت نهادی و مدیریت سود مشاهده نکردند، متفاوت است. این تفاوت را می‌توان به تفاوت ساختار بازارهای سرمایه، ترکیب سرمایه‌گذاران نهادی و شرایط اقتصادی کشورهای مورد مطالعه نسبت داد.

- فرضیه سوم: بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج این پژوهش نشان داد که تمرکز مالکیت رابطه‌ای معکوس و معنادار با مدیریت سود دارد؛ به این معنا که افزایش تمرکز مالکیت با کاهش مدیریت سود همراه است. این نتیجه با یافته‌های نادربیگی و ترکمان (۱۴۰۴) که نقش معنادار تمرکز مالکیت را در مدیریت سود تأیید کرده‌اند، همسو است. در مقابل، این نتیجه با یافته‌های صفرلو (۱۴۰۴) و نگوین و همکاران (۲۰۲۱) که رابطه مثبت بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود را گزارش کرده‌اند، مغایرت دارد. همچنین، با نتایج نخعی و احمدنژاد (۱۳۹۹) نیز که رابطه معناداری بین سهامداران عمده و مدیریت سود نیافتند، همسو نیست. این اختلاف احتمالاً ناشی از تفاوت در میزان تمرکز مالکیت، ساختار حاکمیت شرکتی و قدرت نظارتی سهامداران عمده در دوره‌های زمانی و محیط‌های اقتصادی مختلف است.

- فرضیه چهارم: بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج این پژوهش نشان داد که بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود رابطه معناداری وجود ندارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های محسنی (۱۴۰۴) و خداقلی‌زاده (۱۴۰۳) همسو است که آن‌ها نیز عدم وجود رابطه معنادار بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را گزارش کرده‌اند. با این حال، یافته حاضر با نتایج نادربیگی و ترکمان (۱۴۰۴)، نخعی و احمدنژاد (۱۳۹۹) و الدویس و همکاران (۲۰۲۱) که مالکیت خانوادگی را عاملی مؤثر در کاهش مدیریت سود معرفی کرده‌اند، مغایرت دارد. همچنین، ریو و جی (۲۰۱۵) گزارش کردند که مدیریت سود واقعی در شرکت‌های خانوادگی بیشتر از شرکت‌های غیرخانوادگی است. این تفاوت نشان می‌دهد که اثر مالکیت خانوادگی به ویژگی‌های نهادی، میزان تمرکز مالکیت، نحوه اداره شرکت‌های خانوادگی و شرایط اقتصادی هر کشور وابسته است.

- فرضیه پنجم: بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

نتایج این پژوهش نشان داد که بین پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی و مدیریت سود رابطه‌ای معکوس و معنادار وجود دارد؛ به این معنا که افزایش عملکرد شرکت در حوزه ESG با کاهش مدیریت سود همراه است. این یافته با نتایج پژوهش مهدویان و اکبریان‌فرد (۱۴۰۴) که تأثیر منفی افشای اطلاعات ESG بر مدیریت سود واقعی را گزارش کردند و همچنین با پژوهش پورباقر و بیگلر (۱۴۰۴) همسو است. در سطح بین‌المللی نیز یافته حاضر با نتایج جانجان و همکاران (۲۰۲۵) که نشان دادند عملکرد قوی‌تر ESG هر دو نوع مدیریت سود را کاهش می‌دهد، کاملاً همخوانی دارد. در مقابل، این نتیجه با یافته‌های المتاری (۲۰۲۵) که رابطه بین پایداری ESG و مدیریت سود را از نظر آماری معنادار ندانست، متفاوت است. این اختلاف را می‌توان ناشی از تفاوت در سطح توسعه گزارشگری پایداری، الزامات افشای اطلاعات و ویژگی‌های بازار سرمایه کشورهای مورد مطالعه دانست.

- فرضیه ششم: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

نتایج این پژوهش نشان داد که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی نقش تعدیل‌گر معناداری در رابطه بین مالکیت دولتی و مدیریت سود دارد؛ بنابراین، فرضیه ششم مورد تأیید قرار گرفت. این یافته بیانگر آن است که اگرچه مالکیت دولتی به‌تنهایی تأثیر معناداری بر مدیریت سود ندارد، اما در شرکت‌هایی که از عملکرد مطلوب‌تری در حوزه عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی برخوردار هستند، اثر مالکیت دولتی بر مدیریت سود تغییر می‌کند. به عبارت دیگر، توجه به اصول پایداری می‌تواند کارایی نظارتی مالکیت دولتی را افزایش داده و زمینه کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

مدیران را فراهم آورد. با توجه به پیشینه پژوهش، مطالعه‌ای که دقیقاً نقش تعدیل‌گر پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی را در رابطه بین مالکیت دولتی و مدیریت سود بررسی کرده باشد، مشاهده نشد. با این حال، یافته حاضر با نتایج مهدویان و اکبریان‌فرد (۱۴۰۴) مبنی بر نقش تعدیل‌گر مالکیت مدیریتی در رابطه بین افشای اطلاعات ESG و مدیریت سود واقعی و همچنین با نتایج پورباقر و بیگلر (۱۴۰۴) که نقش مالکیت مدیریتی را در ارتباط بین مدیریت سود و افشای ESGتأیید کردند، از نظر تأیید نقش متغیر تعدیل‌گر همسو است. همچنین، یافته این پژوهش از نظر تأکید بر اهمیت نقش متغیرهای تعدیل‌کننده با پژوهش مسعودی (۱۴۰۳) که نقش تعدیل‌گر بحران مالی را در رابطه بین پایداری مالکیت نهادی و مدیریت سود واقعی تأیید کرد، همخوانی دارد.

- فرضیه هفتم: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت نهادی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

نتایج این پژوهش نشان داد که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی نقش تعدیل‌گر معناداری در رابطه بین مالکیت نهادی و مدیریت سود ندارد؛ بنابراین، فرضیه هفتم تأیید نشد. این یافته نشان می‌دهد که اثر کاهنده مالکیت نهادی بر مدیریت سود مستقل از میزان عملکرد شرکت در حوزه پایداری است و سرمایه‌گذاران نهادی، صرف‌نظر از سطح افشای اطلاعات پایداری، نقش نظارتی خود را بر عملکرد مدیران ایفا می‌کنند. این نتیجه با یافته‌های المتاری (۲۰۲۵) همسو است. وی نیز گزارش کرد که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی تنها اثر منفی اندکی بر رابطه بین مالکیت نهادی و مدیریت سود دارد و این اثر از نظر آماری معنادار نیست. در مقابل، این یافته با نتایج لما و همکاران (۲۰۱۸) که نقش تعدیل‌گر رقابت در بازار محصول را در رابطه بین مالکیت نهادی و مدیریت سود تأیید کردند و نیز با نتایج مسعودی (۱۴۰۳) که نقش تعدیل‌گر بحران مالی را در رابطه بین پایداری مالکیت نهادی و مدیریت سود واقعی تأیید نمود، تفاوت دارد. این تفاوت می‌تواند ناشی از تفاوت در نوع متغیر تعدیل‌گر، شرایط محیطی و ویژگی‌های بازار سرمایه باشد.

- فرضیه هشتم: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

نتایج این پژوهش نشان داد که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی نقش تعدیل‌گر معناداری در رابطه بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود ندارد؛ بنابراین، فرضیه هشتم تأیید نشد. این نتیجه نشان می‌دهد که اثر نظارتی ناشی از تمرکز مالکیت مستقل از میزان توجه شرکت به موضوعات محیطی، اجتماعی و حاکمیتی است و سهامداران عمده بدون نیاز به تقویت سازوکارهای پایداری نیز قادر به اعمال نظارت بر عملکرد مدیران هستند. با توجه به پیشینه ارائه‌شده، پژوهشی که به‌طور مستقیم نقش تعدیل‌گر پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی را در رابطه بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود بررسی کرده باشد، یافت نشد. ازاین‌رو، یافته حاضر از این منظر دارای نوآوری است. با این حال، از نظر کلی با پژوهش‌های مهدویان و اکبریان‌فرد (۱۴۰۴) و پورباقر و بیگلر (۱۴۰۴) تفاوت دارد؛ زیرا آن پژوهش‌ها وجود اثر تعدیل‌گر را در روابط مرتبط با ESG تأیید کرده‌اند، در حالی که در پژوهش حاضر چنین اثری برای تمرکز مالکیت مشاهده نشد. این اختلاف احتمالاً ناشی از تفاوت نوع متغیر مالکیتی، جامعه آماری و مدل‌های مورد استفاده در دو پژوهش است.

- فرضیه نهم: پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ارتباط بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

نتایج این پژوهش نشان داد که پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی نقش تعدیل‌گر معناداری در رابطه بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود ندارد؛ بنابراین، فرضیه نهم نیز تأیید نشد. این یافته بیانگر آن است که توجه

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

شرکت‌های خانوادگی به عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی نتوانسته است اثر مالکیت خانوادگی بر مدیریت سود را به طور معناداری تغییر دهد. به نظر می‌رسد ویژگی‌های خاص شرکت‌های خانوادگی، مانند تمرکز تصمیم‌گیری و ساختار مدیریتی، نقش پررنگ‌تری نسبت به گزارشگری پایداری در تبیین رفتارهای مدیریت سود دارند. با توجه به پیشینه پژوهش، مطالعه‌ای که دقیقاً نقش تعدیل‌گر پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی را در رابطه بین مالکیت خانوادگی و مدیریت سود بررسی کرده باشد، در منابع مورد استفاده مشاهده نشد. بنابراین، این یافته از جنبه بررسی این رابطه، نوآورانه محسوب می‌شود. با این حال، از نظر نقش متغیرهای تعدیل‌گر با پژوهش‌های مهدویان و اکبریان‌فرد (۱۴۰۴) و پورباقر و بیگلر (۱۴۰۴) که وجود اثر تعدیل‌گر را در روابط مرتبط با ESG تأیید کرده‌اند، تفاوت دارد. همچنین، یافته حاضر با نتایج المتاری (۲۰۲۵) نیز تا حدودی همسو است؛ زیرا وی نیز در بررسی روابط میان برخی انواع مالکیت و مدیریت سود، نقش تعدیل‌گر پایداری را محدود و غیرمعنادار گزارش کرده است.

پیشنهادهای کاربردی

- پیشنهاد اول (بر اساس فرضیه دوم: تأثیر مالکیت نهادی)

با توجه به اینکه نتایج پژوهش نشان داد مالکیت نهادی موجب کاهش مدیریت سود می‌شود، پیشنهاد می‌شود سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر نهادهای سیاست‌گذار، زمینه حضور و مشارکت بیشتر سرمایه‌گذاران نهادی، از جمله صندوق‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و صندوق‌های بازنشستگی را در ترکیب سهامداری شرکت‌ها فراهم کنند. افزایش سهم سرمایه‌گذاران نهادی می‌تواند از طریق تقویت نظارت بر عملکرد مدیران، کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا داده و رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران را کاهش دهد.

- پیشنهاد دوم (بر اساس فرضیه سوم: تأثیر تمرکز مالکیت)

با توجه به وجود رابطه معکوس و معنادار بین تمرکز مالکیت و مدیریت سود، پیشنهاد می‌شود شرکت‌ها از حضور سهامداران عمده و فعال در ساختار مالکیت خود حمایت کنند. سهامداران عمده به دلیل برخورداری از انگیزه و توانایی بیشتر برای نظارت بر عملکرد مدیران، می‌توانند نقش مؤثری در کاهش مدیریت سود و افزایش شفافیت اطلاعات مالی ایفا کنند. همچنین سرمایه‌گذاران نیز هنگام ارزیابی شرکت‌ها، ساختار مالکیت و میزان تمرکز سهام را به عنوان یکی از شاخص‌های کیفیت حاکمیت شرکتی مدنظر قرار دهند.

- پیشنهاد سوم (بر اساس فرضیه پنجم: تأثیر پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی)

با توجه به اینکه پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی موجب کاهش مدیریت سود می‌شود، پیشنهاد می‌شود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس توجه بیشتری به اجرای برنامه‌های مرتبط با مسئولیت‌های محیطی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی داشته باشند و کیفیت افشای گزارش‌های پایداری خود را ارتقا دهند. همچنین، سازمان بورس و نهادهای تدوین‌کننده استانداردها می‌توانند با تدوین دستورالعمل‌های جامع‌تر برای گزارشگری پایداری، زمینه افزایش شفافیت اطلاعات و کاهش مدیریت سود را فراهم آورند.

- پیشنهاد چهارم (بر اساس فرضیه ششم: نقش تعدیل‌گر پایداری در رابطه بین مالکیت دولتی و مدیریت سود)

با توجه به اینکه پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی رابطه بین مالکیت دولتی و مدیریت سود را تعدیل می‌کند، پیشنهاد می‌شود شرکت‌های دارای مالکیت دولتی، برنامه‌های پایداری را به عنوان بخشی از راهبردهای حاکمیت شرکتی خود توسعه دهند. تقویت نظام گزارشگری پایداری، بهبود سازوکارهای پاسخگویی و افزایش شفافیت اطلاعات می‌تواند اثربخشی نظارت در این شرکت‌ها را افزایش داده و از رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران جلوگیری کند.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

همچنین به طور کلی؛ با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهاد می‌شود سرمایه‌گذاران، تحلیلگران مالی و اعتباردهندگان، علاوه بر شاخص‌های مالی، به ساختار مالکیت و سطح عملکرد شرکت در حوزه عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی (ESG) نیز توجه کنند؛ زیرا این عوامل می‌توانند در ارزیابی کیفیت سود و میزان قابلیت اتکای گزارش‌های مالی نقش مهمی داشته باشند.

پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

۱) پیشنهاد می‌گردد تأثیر نقش تعدیلگر گزارش زیست محیطی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود بررسی قرار گیرد.
۲) پیشنهاد می‌گردد تأثیر نقش تعدیلگر گزارش مسئولیت اجتماعی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود بررسی قرار گیرد.
۳) پیشنهاد می‌گردد تأثیر نقش تعدیلگر حاکمیت شرکتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود بررسی قرار گیرد.
۴) پیشنهاد می‌گردد تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود با استفاده از سایر شاخص‌های اندازه‌گیری ساختار مالکیت همچون مالکیت مدیریتی و مالکیت سهامداران خُرد مورد بررسی قرار گیرد.
۵) پیشنهاد می‌گردد تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت مورد بررسی قرار گیرد.
۶) پیشنهاد می‌گردد تأثیر نقش تعدیلگر گزارش پایداری عوامل محیطی، اجتماعی و حاکمیتی بر ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود به تفکیک در بین صنایع مختلف بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

- ✓ آرین‌پور، آرش، مرادی، مریم، (۱۴۰۰)، پژوهشی با عنوان تأثیر ساختار مالکیت، ویژگی‌های هیأت مدیره و کمیته حسابرسی بر مدیریت سود، فصلنامه حسابداری، حسابرسی و تأمین مالی در محیط‌های اسلامی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱-۹.
- ✓ پورباقر، شقایق، بیگلر، کیومرث، (۱۴۰۴)، مدیریت سود و افشای: ESG تحلیل نقش تعدیل گر مالکیت مدیریتی در همگرایی منافع سهامداران و ذینفعان، هشتمین همایش بین المللی دانش و فناوری هزاره سوم اقتصاد، مدیریت و حسابداری ایران، ایران.
- ✓ خداقلی‌زاده، عاطفه، (۱۴۰۳)، بررسی تأثیر مالکیت خانوادگی بر مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و مدیریت سود، پنجمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، بازرگانی، اقتصاد و حسابداری، ایران.
- ✓ رهنمای‌رودپشتی، فریدون، نیکومرام، هاشم، شاهوردیانی، شادی، (۱۳۹۰)، مدیریت مالی راهبردی «ارزش آفرینی»، تهران: انتشارات حکم باشی، چاپ اول.
- ✓ ریاحی نسب، ناصر، رضایی، ندا، گودرزی، صابر، (۱۴۰۴)، تأثیر مالکیت نهادی شهرت حسابرس خارجی و اهرم مالی بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دهمین همایش بین‌المللی پژوهش‌های شاخص در مدیریت، حسابداری، بانکداری و اقتصاد، ایران.
- ✓ ژولانژاد، فاطمه، بخردی نسب، وحید، عرب صالحی، مهدی، (۱۳۹۶)، تأثیر تغییرات فروش و انتظارات از رشد فروش بر چسبندگی هزینه ها در شرایط نبود اطمینان، راهبرد مدیریت مالی، دوره ۸، شماره ۱۵، صص ۱۵۹-۱۸۷.

www.jamv.ir
ISSN: 2645-4572

- ✓ صفرلو، محسن، (۱۴۰۴)، تأثیر ساختار مالکیت و ویژگی‌های هیأت مدیره بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران، هشتمین همایش بین‌المللی دانش و فناوری هزاره سوم اقتصاد، مدیریت و حسابداری ایران، ایران.
- ✓ مسعودی، غزاله، (۱۴۰۳)، بررسی تأثیر بحران مالی بر رابطه بین پایداری مالکیت نهادی و مدیریت سود واقعی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دوازدهمین کنفرانس بین‌المللی و ملی مطالعات مدیریت، حسابداری و حقوق، ایران.
- ✓ مهدوی، خدیجه، اکبریان‌فرد، مریم، (۱۴۰۴)، بررسی تأثیر افشای اطلاعات حاکمیتی، اجتماعی و زیست محیطی (ESG) بر مدیریت سود واقعی با تأکید بر نقش تعدیل کننده مالکیت مدیریتی، دومین همایش ملی حسابداری و مدیریت کسب و کار در دنیای دیجیتال، ایران.
- ✓ نادربیگی، فاطمه، ترکمان، فرناز، (۱۴۰۴)، بررسی تأثیر ساختار مالکیت و سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین همایش ملی حسابداری و مدیریت کسب و کار در دنیای دیجیتال، ایران.
- ✓ نخعی، کریم، احمدنژاد، امیرحسین، (۱۳۹۹)، بررسی ارتباط بین ساختار مالکیت و مدیریت سود در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش در حسابداری و علوم اقتصادی، دوره ۴، شماره ۱۴، صص ۳۳-۴۱.
- ✓ Abdi, Y., Li, X., & Càmara-Turull, X. (2022). Exploring the impact of sustainability (ESG) disclosure on firm value and financial performance (FP) in airline industry: The moderating role of size and age. Environment, Development and Sustainability, Vol. 24(4),: 5052–5079.
- ✓ Abdelfattah. T, and Aboud. A,. (2020). Tax avoidance, corporate governance, and corporate social responsibility: The case of the Egyptian capital market. Journal of International Accounting, Auditing and Taxation. Vol. 38 (1), 1-20 .
- ✓ Al-Matari, E. M. (2025). Ownership structure and earnings management: the role of environmental sustainability as moderator variable. A Further analysis. Saudi evidence, Cogent Business & Management, Vol. 12 (1),: 1-21.
- ✓ Arlen, J., & Kahan, M. (2017). Corporate governance regulation through nonprosecution. The University of Chicago Law Review. Vol. 1,: 323–387.
- ✓ Chouaibi, Y., & Zouari, G. (2022). The effect of corporate social responsibility practices on real earnings management: Evidence from a european ESG data. International Journal of Disclosure and Governance, Vol. 19(1),: 11–30.
- ✓ Gerged, A. M., Albitar, K., & Al-Haddad, L. (2023). Corporate environmental disclosure and earnings management—The moderating role of corporate governance structures. International Journal of Finance & Economics, Vol. 28(3),: 2789–2810.
- ✓ Li. W, Zhu. J, and Liu. C,. (2024). Environmental, social, and governance performance, financing constraints, and corporate investment efficiency: Empirical evidence from China. Heliyon. Vol. 10,: 1-19.
- ✓ Mindak, M. P., Sen, P. K., & Stephan, J. (2016). Beating threshold targets with earnings management. Review of Accounting and Finance, Vol. 15(2),: 198–221.
- ✓ Najjar, B and Taylor, P. (2008). The relationship between capital structure and ownership structure, Managerial Finance, Vol.12 ,: 919-932.
- ✓ Nguyen, Q., Kim, M. H., & Ali, S. (2024). Corporate governance and earnings management: Evidence from vietnamese listed firms. International Review of Economics & Finance, Vol. 89,: 775–801.

- ✓ Nguyen. H. A, Lien. L. Q,. and Kim. A. V. T,. (2021). Ownership structure and earnings management: Empirical evidence from vietnam. Cogent Business & Management. Vol. 8 (1),: 190-198.
- ✓ Tong. H,. (2023). The importance of ESG in corporate strategy and investment decisions with patagonia as an example. Proceedings of the 2023 International Conference on Management Research and Economic Development. DOI: 10.54254/2754-1169/25/20230481